

T.C
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SAĞLIK EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE
İLİŞKİN TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ
(KARS İLİ ÖRNEĞİ)

Cem ERDEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. İlker ÖZMUTLU

OCAK-2017

KARS

T.C
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SAĞLIK EĞİTİMİ BİLİM DALI

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE
İLİŞKİN TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ
(KARS İL ÖRNEĞİ)

Cem ERDEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. İlker ÖZMUTLU

OCAK-2017

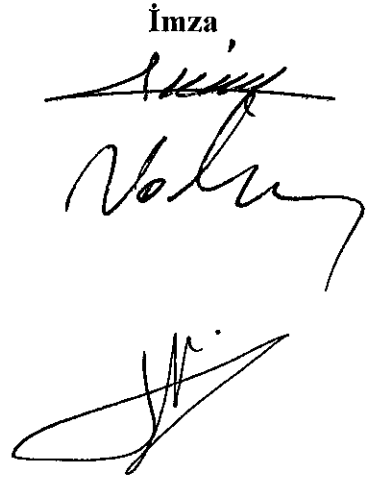
KARS

T.C. Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sağlık Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Cem ERDEN' in Doç. Dr. İlker ÖZMUTLU' nun danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığı “Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Kars İli Örneği)” adlı bu çalışma, yapılan tez savunması sınavı sonunda jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Yönetmeliği uyarınca değerlendirilerek oy. *bilgi* ile kabul edilmiştir.

30.01/2017

	Adı Soyadı
Başkan	: Doç.Dr. İlker ÖZMUTLU
Üye	: Yrd.Doç.Dr. Volkan GÖKSU
Üye	: Yrd.Doç.Dr. A. Kaan EROĞLU

İmza

Bu tezin kabulü, Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun ....../..../20.. gün ve ..../
.....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Özlem Gürsoy Kol

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim dalında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Çalışmada, Kars ilindeki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesini Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği (BESTÖ) kullanılarak ölçülmeye çalışılmıştır. Araştırmamızın kapsamı, il merkezinde bulunan 10 ortaokul dâhil edilmek suretiyle geniş tutulmaya çalışılmıştır.

Tez çalışmamda emeği geçen ve yoğun çalışmaları arasında bana zaman ayırmak suretiyle bilgilerinden faydalandığım danışman hocam Sayın Doç. Dr. İlker ÖZMUTLU' ya, süreç içerisinde yaptığı katkılarla deneyimlerinden istifade ettiğim Sayın Yrd. Doç. Dr. Volkan GÖKSU' ya, bu geniş çaplı çalışmanın gerçekleşmesinde katkılarını benden esirgemeyen, araştırmamız kapsamındaki emeği geçen Kars İl Merkezindeki ortaokullarda görev yapan, emeği beden eğitimi öğretmenlerine ve ayrıca bu süreçte yardımlarını göz ardı edemeyeceğim Türkçe Öğretmeni Gülden Günay'a teşekkür ve şükranlarımı sunarım...

Kars-2017

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	I
İÇİNDEKİLER.....	II
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	X
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	XI
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Önemi.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. Tutum.....	5
2.2. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler.....	8
2.2.1. Bilişsel Öğeler.....	8
2.2.2. Duygusal Öğeler.....	9
2.2.3. Davranışsal Öğeler.....	11

2.3. Tutumların Gelişimini, Oluşmasını ve Değişmesini Etkileyen Faktörler.....	12
2.3.1. Tutum ve Davranış İlişkisi.....	15
2.3.2. Tutum Davranış ve Eğitim İlişkisi.....	16
2.4. Beden Eğitimi ve Sporda Tutumun Önemi.....	17
2.5. Ölçme İle İlgili Temel Kavramlar.....	18
2.5.1. Ölçme ve Ölçme Gereksinimi.....	18
2.6. Tutum Ölçekleri.....	19
2.6.1. Tutum Ölçme Teknikleri.....	20
2.6.1.1. Bogardus Toplumsal Uzaklık Ölçeği.....	20
2.6.1.2. Thurstone Eşit Görünen Aralıklar Ölçeği.....	21
2.6.1.3. Likert Toplamalı Sıralama Ölçeği.....	22
2.6.1.4. Guttman Birikimli-Yığışımli Ölçekleme Tekniği.....	23
2.7. Tutum Ölçeklerinin Eğitimde Kullanılması.....	23
2.8. Tutum Ölçeklerinin Beden Eğitiminde Kullanılması.....	25
2.9. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum İle İlgili Yurt İçi Araştırmalar.....	26
2.10. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum İle İlgili Yurt Dışı Araştırmalar.....	31

3. MATERYAL VE METOT.....	35
3.1. Araştırmanın Modeli.....	35
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	35
3.3. Veri Toplama Aracı.....	37
3.4. Verilerin Toplanması.....	38
3.5. Verilerin Analizi.....	38
4. BULGULAR.....	40
5. TARTIşMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	49
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	49
5.1.2. Öneriler.....	60
6. KAYNAKÇA.....	61
7. EKLER.....	72
8. ÖZGEÇMİş.....	75

ÖZET

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

(KARS İLİ ÖRNEĞİ)

ERDEN, Cem

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. İlker ÖZMUTLU

Ocak-2017

Bu araştırmanın amacı; Kars il merkezinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının belirlenmesidir. Araştırmanın evrenini Kars il merkezinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluştururken; örneklem grubunu ise aralarından rastgele yöntemle seçilmiş 10 ortaokulun 5, 6,7. ve 8. sınıfta öğrenim gören 481'i erkek 539'u kız olmak üzere toplam 1020 gönüllü öğrenci oluşturmuştur.

Araştırma verilerinin toplanmasında iki farklı veri toplama aracından faydalanılmıştır. Birinci bölümünde demografik özellikler formu (öğrencilerin kişisel bilgi ve özelliklerini içeren 8 sorudan oluşan kişisel bilgi formu) kullanılmıştır. İkinci bölümünde ise Demirhan ve Altay (2001)'in revize ettiği, ilk ve orta öğretim öğrencileri üzerinde kullanılan, 12'si olumlu, 12'si olumsuz olmak üzere toplam 24 maddeden oluşan 5'li likert tipindeki Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği (BESTÖ) kullanılmıştır[1]. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.93 ölçüt geçerliliği katsayısı da 0.83 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS (18) istatistik programı kullanılmış ve anlamlılık düzeyi ($p < 0.05$) alınmıştır.

Çalışma sonucunda öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında sınıf, ailede spor yapma alışkanlığı ve velilerin öğrencilerin spor yapmalarına izin verme değişkenleri ile arasında anlamlı fark bulunurken cinsiyet, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu ve lisanlı sporcu olup olmadıkları değişkenleri ile arasında anlamlı farka rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler; Beden Eğitimi ve Spor, Ortaokul, Tutum.

ABSTRACT

ANALYZING THE SECONDARY SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS CLASS WITH REGARDS TO MULTIPLE VARIANCES (THE SAMPLE OF KARS CITY CENTER)

ERDEN, Cem

Post Graduate Thesis, Primary Education Department

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. İlker ÖZMUTLU

January-2017

This research's aim is to determine the secondary school students' attitudes towards physical training and sports class in Kars city center. While the research's population consists of the secondary school students who receive education in Kars city center, the sample group consists of 1020 voluntary students in total (481 of them are male and 539 of them are female) who receive education in 5th, 6th, 7th and 8th class in 10 different secondary schools which have been chosen randomly.

In this research, two different data collection tool have been used to gather data. In the first chapter, demographical features form (Personal information form which consists of 8 questions about students' personal information and characteristics.) has been used. In the second chapter, physical training and sports attitude scale (BESTÖ) which is a 5 point likert scale has been used. This scale consists of 24 items: 12 of them are positive and 12 of them are negative. Besides, this attitude scale has been overhauled by Demirhan and Altay (2001). The scale's cronbach's alpha index has been calculated as 0.93 and criterion validity index has been calculated as 0.83. SPSS (18) statistics program has been used for evaluating the acquired data and significance level has been taken ($p < 0.05$).

At the end of the research, while it has been found that there are significant differences between the variances which are sports habit in family and class and permission from parents to do sports; it hasn't been seen that there are significant differences between the variances that are gender, parents' educational background and whether they are licensed sportsman or not.

Key Words; Physical Training and Sports, Secondary School, Attitude.

KISALTMALAR DİZİNİ

BESTÖ	:	Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği
BESYO	:	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Post-Hoc	:	The Multiple Comparison Techniques
n	:	Örnekleme / Gözlem Sayısı
X	:	Ortalama
T	:	testi : Independent Samples T-Test
S	:	Standart Sapma
P	:	P değeri / Anlamlılık Düzeyi
KT	:	Kareler Toplamı
f	:	Frekans
%	:	Yüzde

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 1. Kars İl Merkezinde Bulunan Ortaokullar.....	36
Şekil 2. Likert Tipi Dereceleme Ölçeği.....	38
Şekil 3. Değişkenler Ve Yapılan İstatistikler.....	39
Şekil 4. Araştırma Grubunun Öğrenim Görmekte Oldukları Okullara Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	40
Şekil 5. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sayısal Dağılımları.....	41
Şekil 6. Araştırma Grubunun Öğrenim Görmekte Oldukları Sınıfa Değişkenine Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	42
Şekil 7. Araştırma Grubunun Anne Öğrenim Durumlarına Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	43
Şekil 8. Araştırma Grubunun Baba Öğrenim Durumlarına Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	44
Şekil 9. Araştırma Grubunun Lisanlı Sporcu Değişkenine İlişkin Sayısal Dağılımları.....	45
Şekil 10. Araştırma Grubunun Ailelerinde Spor Yapanların Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Sayısal Dağılımları.....	46
Şekil 11. Araştırma Grubunun Ailelerin Spora İzin Verme Durumlarına Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları.....	47

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa No

Çizelge 1. Araştırma Grubunun Öğrenim Gördükleri Okullara İlişkin Anova Testi Sonuçları.....	41
Çizelge 2. Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları.....	42
Çizelge 3. Araştırma Grubunun Öğrenim Görmekte Oldukları Sınıfa Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....	43
Çizelge 4. Araştırma Grubunun Anne Öğrenim Durumlarına Göre Anova Testi Sonuçları.....	44
Çizelge 5. Araştırma Grubunun Baba Öğrenim Durumlarına Göre Anova Testi Sonuçları.....	45
Çizelge 6. Araştırma Grubunun Lisanlı Sporcu Olup Olmadıkları Değişkenine Göre T Testi Sonuçları.....	46
Çizelge 7. Araştırma Grubunun Ailelerinde Spor Yapanların Olup Olmadığı Değişkenine Göre T Testi Sonuçları.....	47
Çizelge 8. Araştırma Grubunun Ailelerin Spora İzin Verme Durumlarını Gösteren Anova Testi Sonuçları.....	48

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Önemi

Beden eğitimi ve spor insanların doğumdan ölüme kadar hareket edebilecek kabiliyetleri olduğu sürece var olacak bir olaylar silsilesidir. İşte bunun için beden eğitimi ve spor fiziksel aktivitelerle insanların fiziksel, sosyal, ruhsal ve zihinsel bakımdan gelişimini sağlayan aktivitelerin tümünü kapsayan, geniş kapsamlı bir olgudur. Bunun yanı sıra beden eğitimi ve spor ahlakını benimseyen ülkelerin, toplumların ve insanların birbirleri ile kaynaşması açısından da önemli bir olaydır. Bunun için spor bir bakıma barışın temsilcisidir. Ayrıca günümüzde evrensel anlamda toplumların gelişmesine, sağlıklı nesiller yetiştirilmesine zemin hazırlayan ve aynı zamanda eğitim sistemlerinin temelinde var olan bir faaliyettir.

Beden eğitimi ve sporun temel amacı, genel eğitim sisteminde büyük bir öneme sahip olup çocukların fiziksel etkinlikler yolu ile eğitimlerini sağlamak ve hareket kapasitesini en üst düzeye çıkarmaktır[2]. Bu kapsamda okul beden eğitimi müfredatında fiziksel aktiviteler ile öğrenci gelişimine, bilgisine, tutumlarına ve öğrencilerin toplumsallaşmasına yardımcı olup bu süreçte motorsal ve davranışsal becerilerine eğlenceli katılım sağlayarak öğrenmeyi kolaylaştıran ve fiziksel devamlılık içeren aktif bir yaşam şeklidir[3].

İnsanı bir bütün olarak değerlendirecek olursak fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönlerini göz önünde bulundurup eğitim programı ona göre düzenlenmelidir. Beden eğitimi etkinlikleri ile şahıslar kendi yeteneklerini ve kapasitelerini fark edip, başkalarının yeteneklerini tanımayı, eşit koşullarda yarışmayı ve buna bağlı olarak kazandığı zaman mütevazı olabilmeyi, yenildiği zaman da başkalarını takdir edebilmeyi öğrenerek, zamanını ve emeğini en iyi şekilde kullanmayı bilip ona göre davranır. Bu kapsamda çağdaş eğitim sisteminin önemli bir parçası olan benden eğitimi insanı çok yönlü olarak hayata hazırlamayı amaçlayan önemli bir olgudur[4].

Okullar modern toplumda çocukların doğasını biçimlendirmede çok önemli bir rol oynamaktadırlar[5]. Öğrencilere olumlu davranışların kazandırılması ve bu davranışların bir yaşam şekli olarak benimsetilmesi okullar aracılığıyla mümkün olabilir. Okullarda yer alan beden eğitimi ders programlarındaki uygulamaların öğrencilerin sevebileceği bir şekilde hazırlanması gerekmektedir. Öğrencilerin beklenti ve istekleri doğrultusunda hazırlanan programlar sayesinde öğrenciler, derse seyerek ve isteyerek katılır. Böylece birçok becerinin kazanılması hem daha kolay olur hem de öğrenciler olumlu yönde gelişebilir[6].

Beden eğitimi ve spor derslerinde her çocuğun kendi yetenekleri doğrultusunda ve onların seviyelerine göre etkinlikler düzenleyip ve bu doğrultuda çocukların yetiştirilmeleri, beden eğitimi ve sporun amaçlarından biridir. Yani eğitim öğretim sürecinde öğrencilere verilen etkinlikler ve hareketler mutlaka çocukların ilgi ve yeteneklerine göre olmalıdır[7].

Beden eğitimi ve spor derslerinde öğrencileri otoriter bir tutumla ve belli kurallar çerçevesinde değil de çocukların yaşları, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda spor yapabilmelerini sağlamak gerekiyor. Ayrıca öğrencilerin eğlenerek öğrenebileceği bir ortam oluşturulup bu şekilde eğitim verilirse beden eğitimini ve sporu daha çok seveceklerini ve bu sayede sadece okulda değil günlük hayatlarında da spora karşı olumlu bir tutum geliştirerek sporu yaşamlarının merkezine koyabileceklerini söyleyebiliriz. Beden eğitimi ve spora karşı olumlu tutum geliştiren çocuklar özgüven sahibi, çabuk arkadaş edinebilen, sosyal çevresinde kabul gören insanlardır. Bunun yanı sıra devletin ve okulların çocukların spor yapmasına olanak sağlaması gerekmektedir. Bunun için spor tesislerinin yapımı, malzeme ihtiyaçlarının karşılanması gibi önemli sorunların çözüme kavuşturulup çocukların hizmetine sunulması gerekmektedir.

Tutumlar insanların davranışlarını şekillendiren ve yönlendiren duyuşsal etmenlerden oluşur. Bu davranışlar kişilerin ne yönde etkilendiğini ve ne derecede etkilendiğini belirler. Son yıllarda yapılan eğitim çalışmalarında öğrencilerin derse, materyale ve öğretmene ilişkin oluşturdukları tutumların ders başarılarını etkilediği belirlenmiştir[8]. İnsan davranışlarını yönlendirmede önemli bir role sahip olan tutumlar, öğrenme esnasında ortaya çıkan duygularla başa çıkma ve onları kontrol altına alma sürecidir.

Bireylerin geçmiş yaşantısında öğrenmiş olduğu değer ve inanç sistemine bağlı olarak oluşan tutumların olumlu ya da olumsuz olması öğrenme sürecini doğrudan etkilemekte ve bu sayede bireylerin gelecekteki yaşantılarına ve davranışlarına yön vermektedir[9].

Öğrencilerin beden eğitimine ve spora olan yaklaşımlarında ve tutumlarında farklılıklar gözlemlenebilir. Bu farklılıklar doğrudan öğrencinin yaşına ve cinsiyetine bağlı olarak değişebilir. Dolaylı yoldan ise öğretmene, programın özelliğine, anne, baba faktörüne ve okulun olanaklarına bağlı olarak öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarında farklılık gösterebilir. İşte bu farklılıklar göz önünde tutulduğu zaman öğrenciler, beden eğitimi ve spora karşı olumlu tutum geliştirdiğinde, dersin işlenişi ve eğitim öğretimin hedefine ulaşılması kaçınılmaz olur.

Dünyada uygulanan eğitim programlarında ve derslerde öğrenci tutumları oldukça etkili ve önemli bir yere sahiptir. Bu dersler içinde beden eğitimi ve sporun öğrenmeye etkisinin sadece psiko-motor ve bilişsel olarak değil duyuşsal olarak da değerlendirilmelidir. Bunun sebebi eğitimde fiziksel ve zihinsel etkinlikler kadar duyuşsal ve değer yargılarının da ele alınıp öğrencilerin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda planlanmayan ders programları, çocukların beden eğitimi ve spor dersine karşı göstermiş oldukları çekingenlik, isteksizlik, ilgisizlik ve vakitlerini daha çok arkadaş grupları ile internet kafelerde okul dışı ortamlarda geçirme eğilimi içinde oldukları söylenebilir. Bu durum sadece beden eğitimi ve spor dersi için geçerli olmayıp diğer derslere karşı da öğrencilerin ilgisiz ve devam etmeme eğilimi içinde oldukları söylenebilir. Ayrıca öğrenciler demografik farklılıkları nedeni ile de beden eğitimi dersine karşı farklı tutum göstermektedirler.

Öğrenciler diğer derslerde olduğu gibi beden eğitimi ve spor dersine ilişkin de olumlu ya da olumsuz tutum geliştirebilirler. Beden eğitimi ve spor dersinin özel ve genel amaçlarına ulaşabilmesi, dersin verimli bir şekilde işlenebilmesi için öğrencilerin tutumlarının olumlu olması dersin işlenmesini kolaylaştırabilir. Beden eğitimi ve spor

dersine karşı olumlu tutum geliştiren öğrenciler, gelecek yaşantılarında çeşitli fiziksel etkinliklere gönüllü olarak katılımlar sağlayabilir[10].

Bu bilgiler doğrultusunda bu çalışma; Kars il merkezindeki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarının çeşitli değişkenler aracılığıyla incelenerek ortaya konulmasını sağlamak amacıyla yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının ve tutumlara neden olan etkenlerin bilinmesi, derse karşı olumlu tutumların geliştirilebilmesi ve özellikle olumsuz tutumları olumlu yönde değiştirebilmek adına oldukça önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Kars ilindeki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir.

Araştırmada Kars ilindeki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile cinsiyet, öğrenim gördüğü okul, öğrenim gördüğü sınıf düzeyi, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi ve okulunuzda veya bir kulüpte lisanslı sporcu musunuz, ailesindeki fertlerde spor yapanların varlığı yine ailesinin spor yapmasına izin verip vermemesi gibi etkenler arasındaki fark araştırılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. TUTUM

Tutum kavramının kökenini inceleyecek olursak sözcüğün Latince kökenli olup "aptus" sözcüğünden türetilmiş olduğunu görürüz. Sözcük "eyleme uygun ve hazır" anlamını taşımakla birlikte insanın herhangi bir olay ya da durum karşısında olası bir tavır ya da davranış biçimini oluşturma eğilimi olduğunu da söyleyebiliriz. Tutum, doğrudan gözlenebilir bir davranış olarak değil de yapmış olduğumuz eylemlere ilişkin seçimlerimize ve kararlarımıza şekil ve yön veren bir yapıya sahiptir[11].

Tutum sözcüğü ilk olarak Herbert Spencer 1862 yılında kullanmaya başlamıştır. Spencer tutum sözcüğünü bireyin zihinsel durumu olarak ifade etmiştir. Daha sonra 1888 yılında Lange, "tutumu bir kavram olarak ele almış ve laboratuvar ortamında incelemeye başlamıştır." Lange'nin tutum kavramına ilişkin yapmış olduğu tanım, arasında farklar olsa dahi bugün kullanılan tanımlamalara en yakın tanım olma özelliğine sahiptir. Daha sonraki yıllarda tutum kavramı psikologlar ve sosyologlar tarafından araştırılarak, üzerine fikirler söylenen ve konuşulan bir konu haline gelmiştir. Hatta bu araştırmaların "sosyal psikoloji" bilim dalının doğmasına öncülük ettiği fikri ortaya çıkmıştır[12].

Tutumun ne olduğu üzerine birçok tanım yapılmıştır. Tutum, bir duruma, insana ve objeye karşı belirli bir davranış biçimiyle tepki göstermeye hazır olma ve somut bir nesneye veya soyut bir kavrama yönelik karşı ya da ondan taraf olma olarak tanımlanmıştır[13].

Kişinin kendisine veya etrafındaki herhangi bir nesne, olay, sosyal bir konuya ilişkin bilgilerine, tecrübe ve güdülenme özelliğini temel alarak örgütlediği, duygusal, zihinsel ve davranışsal boyutta bir tepkinin ilk eğilimidir[14].

Sherif and Sherif 1996 yılında tutum kavramını ruhsal bir sürecin herhangi bir değer yargısıyla nitelendirilmiş bir nesne ve durumla ilgili bireyin olumlu veya olumsuz yönde göstereceği duygusal tepkinin sürekliliğini ifade eden hazır olma durumudur diye tanımlamıştır[15].

Tutumlar öğrenme yöntemiyle kazanılan, bireyin tavır ve davranışlarına şekil veren, karar verme sürecinde ise yanlış davranmaya neden olan bir olgudur. Tutumlar, yaşanan bir an sonucunda tecrübeyle ortaya çıkan öğrenme süreci tamamlamasıyla oluşur[15].

Bireyin tutumları gözle görülebilir bir nitelik taşımazken davranışlarını incelediğimizde bir nesneye ilişkin tutumu hakkında fikir edinebiliriz. Örnek olarak bir öğrencinin tarih dersinde devamsızlık yapması ve tarih ödevlerini yapmaması onun tarih dersine karşı olumsuz bir tutum içerisinde olduğu bilgisini verir. Bir nesne ya da olaya karşı geliştirdiğimiz tutum olumlu ise onunla ilgili kararlarımızın olumlu olma olasılığı, tutumumuz olumsuz ise kararlarımızın da olumsuz olma olasılığı vardır. Bu nedenle tutumlarımız geleceğe yönelik karar mekanizması niteliği taşımaktadır[16].

Öğrenciler herhangi bir derse olabileceği gibi beden eğitimi dersine de olumlu veya olumsuz tutum geliştirebilirler. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olması ders içi etkinliklerin verimli işlenmesini sağlayıp dersin özel ve genel amaçlarına ulaşmasını elverişli hale getirebilir ve sonrasında öğrencilerin çeşitli fiziksel faaliyetlere gönüllü olarak katılımlarını sağlayabilir[10]. Beden eğitimi dersine ilişkin olumsuz tutumları olan öğrenciler ise dersin verimliliğini düşürebilir ve ders içi etkinliklerine katılmayabilir. Buna bağlı olarak ders işlenişinde çeşitli problemler yaşanabilir.

Katz 1967 yılında tutum kavramını, “bireyin sahip olduğu değerler dizgesine bağlı olarak bir simgeyi, bir nesneyi, bir kişiyi veya dünyayı iyi ya da kötü, yararlı ya da zararlı yönleriyle algıladığı bir ön düşünce biçimidir” diye tanımlamaktadır. Başka bir ifadeyle” bireyin çevresindeki bir nesneyi, olayı, durumu, simgeyi olumlu ya da olumsuz bir biçimde değerlendirme işidir” olarak tanımlamıştır[17].

Tutum konusu ile ilgili bilgiler gerçeklere dayandığı sürece onunla ilgili tutumlar da o kadar kalıcı olacaktır. Çünkü bilgi değiştiği zaman bu bilgiye ilişkin gösterilen tutum da değişir. Örneğin bir bireyin çok iyi ve dürüst birisi olarak gördüğü bir kişinin gerçekte böyle olmadığını öğrendiğinde, edinilen bilgi doğrultusunda fikri değiştiği için göstereceği tutum da değişecek yani tutumun yönü ve yoğunluğu aynı olmayacaktır[18].

Arslantürk ve Amman'a göre yapılan tanımlarda tutum olgusunun üç özelliğine dikkat çekmektedir: Tutum tek bir kişiye özgüdür. Tutum bireye yüklenen, doğrudan gözlenebilen bir özellik olmadığı için, bireyin gözlenebilen davranışlarından çıkarılan sonuca göre davranışın gerçekleşmesi için hazırlayıcı bir eğilimdir. Bir başka özellik ise tutum psikolojik bir obje ile ilgili olup birey için bu objenin bir anlamı olduğu söylenebilir. Ancak bir başkası için bu objenin herhangi bir anlamı olmayabilir[19].

Tutumlarla ilgili birçok değişik gruplama bulunmaktadır. Bloom “Öğrencilerin ilgililerini, tutumlarını ve kendileri hakkındaki görüşlerinin bileşkesini duyuşsal giriş olarak tanımlayarak beş aşamaya ayırmıştır[20].”

Bunları şu şekilde sıralaya biliriz: “**Alma;** belli bir olgu ya da uyarıcının varlığının farkında olma ve onu almaya istekli olma durumudur. **Tepkide Bulunma;** olgunun sadece algılanmasını değil, aynı zamanda onunla ilgili bir davranışta bulunmayı içerir. **Değer Verme;** olguyu “değerli” bulma ve değer verilen bu olguya ilişkin davranış gösterme aşamasıdır. **Örgütlenme;** belli bir kavramın ve değerlerin oluşturulması ve bu kavramların olgularla arasındaki ilişkileri ortaya koymada kullanılması davranışlarını içerir. **Karakterize etme;** belli inanç, düşünce, değer ve tutumların kendi içinde tutarlı bir şekilde sistematik olarak organize edilmesi olarak tanımlanır. Artık belli bir dünya görüşünün ve felsefesinin olması söz konusudur[20].

2.2. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler

Yapılan tanımlardan yola çıkarak tutum kavramının basit bir yapıya sahip olmadığı sonucuna ulaşabiliriz. Bir tutumu oluşturan temel üç öge vardır: Bilişsel öge, Duygusal öge, Davranışsal öğelerdir[21, 22, 23, 24, 25, 26,].

Taylor ve arkadaşları 1996 yılında bu öğelere “Tutumların ABC’si” de demektedirler (The “ABCs” of Attitudes: Affective, Behavioraland, Cognitivecomponent). “Bu öğeler arasında genellikle iç tutarlılık olduğu kabul edilmektedir. Bu varsayımına göre bireyin bir konu hakkında bildikleri bilişsel öge, o konu hakkında olumlu bakış sergiliyorsa duygusal öge, birey o nesneye veya konuya karşı olumlu bir tutum gösterirse davranışsal öge olarak kabul edilir. Birey tutumu sözleri ya da davranışlarıyla da ortaya koyar[14].” Kısaca tutum, sadece bir davranış eğilimi veya duygu değil, biliş-duygu-davranış eğiliminin bütünleşmesiyle oluşan bir olgudur[23].

2.2.1. Bilişsel Öge

Bilişsel öge, tutumların oluşmasını sağlayan oluşturan üç temel öğeden biridir. Zihinsel öge olarak da ifade edilmektedir. Bilişsel öge hakkında birçok tanım ve açıklama yapılmıştır. Bilişsel öge, bireylerin bazı inançlarıdır[21]. Bilişsel öge, tutum nesnesine yönelik inançlardan oluşur[22]. Bilişsel öge, bireyin özellikle tutum nesnesine ilişkin sahip olduğu bilgi, inanç ve olguları içeren düşüncelerinden oluşmuştur[27]. Bilişsel öge, tutum nesnesi ile ilgili inançlardan ve fikirlerden oluşmuştur[26]. Bilişsel öge ile yapılan açıklamalar incelendiğinde tanımların birbirlerine benzer ifadeler olduğu dikkat çekmekte ve bilişsel öge, “bireyin tutum nesnesi ile ilgili düşünce, bilgi ve inançları” olarak tanımlanmaktadır.

Tutum nesnesi ile ilgili bilgi, düşünce ve inançlar, bireyin bu konu ya da konular grubu ile geçirmiş olduğu deneyimler” sonucu elde edilir. Bireyin öncelikle bu tür bir uyarıcı grubunun varlığının farkında olabilmesi için “doğrudan (nesne ile karşılaşarak) ya da dolaylı olarak (kitaplar okuyarak, bir arkadaştan duyarak vs.) öğrenmesi gerekir[28]. Varlığı bilinmeyen bir konu hakkında tutum oluşmaz. Tutumun kalıcı olabilmesi için

nesnelere hakkındaki bilgilerin gerçeklere dayanması gerekmektedir ve bu sayede gelişen tutumun sürekliliğinin devamı söz konusu olur[14, 15]. Dolayısıyla bilgi değiştiğinde tutum da değişir[28]. Örneğin televizyonda izlenen reklam programlarında çok iyi olduğuna inanılan bir ürün, kullanıldığında iyi olmadığı görülürse, o ürün hakkındaki bilgi değişir; bunun sonucu tutumun yönü ve yoğunluğu aynı kalmaz ve reklamın güdümlenici etkisi yok olur. Bu durum bir başka örnekle açıklanacak olursa bir bireyin, bir siyasal partiye yönelik tutumun da, bu tutumun bilişsel ögesini bireyin partinin yapısı ve görüşü hakkındaki bilgilerinden ve bu partinin ülkenin geleceği için yararı ile ilgili inançlarından oluşacaktır. Bireyin bu siyasal partiye ilişkin bilgi ve inançları değiştiğinde tutumu da değişecektir[15].

Bireyin tutuma ilişkin inanç, bilgi veya düşünceleri olumlu veya olumsuz olabilir. Örneğin, bir birey beden eğitimi dersinin fiziksel gelişime katkısını olduğunu düşünürken bir başka birey akademik başarıyı düşürdüğü fikrine sahip olabilir. Ancak bu durum tutumların bilişsel ögesinin doğru ya da yanlış olduğu hususunda tam olarak tespit yapmak söz konusu değildir. Eğer bir insan beden eğitimi ders etkinliklerinin akademik başarıyı düşürdüğüne inanıyorsa, bu bilimsellik bakımından yanlış olsa dahi o kişi için doğrudur[29].

2.2.2. Duygusal Öge

Tutumun sürekliliğini sağlayan, tutumun şekillendirici ya da itici yönünü duygusal öge oluşturur[30]. Duygusal ögede tutumların istenilen ya da istenilmeyen amaçlarla ve sonuçlarla ilişkilendirilmesi söz konusudur. Birey istediği amaçlar doğrultusunda bağ kurduğu tutum konusundan hoşlanır, istemediği amaçlarda ise bağ kurduğu tutum konusundan hoşlanmaz. Bireyin herhangi bir tutum konusuna ilişkin olumlu ya da olumsuz duygular hissetmesi önceki tecrübelerine, yaşanmışlıklarına bağlıdır. Nitekim herhangi bir konuya karşı olumlu duygular hissediyorsa, bu konuyla ilgili daha önce pozitif bir ilişkisinin olduğunu söylemek mümkündür[18].

Tutumun bilişsel ögesi ile duygusal ögesini karşılaştırdığımızda, duygusal ögenin daha basit bir yapıya sahip olduğunu, bireyin göstereceği olumlu veya olumsuz bir tepkinin ön eğilimi olduğunu söyleyebiliriz. Oysa duygusal ögesi daha fazla olan tutumları değiştirmek daha güçtür. Özellikle bireyin öz benliğiyle ilgili konu veya olaylarda göstereceği tutum daha çok duygu yüklüdür. Bu nedenle bu tür tutumlar değişime karşı direnç gösterir[18].

Duygusal öge, kişinin çevresinde tutuma konu olan canlı cansız, olay ve olgulara karşı olumlu-olumsuz, istenilen ya da istenilmeyen yargıları ifade eder ve aynı zamanda tutumu şekillendirerek sürekliliğini sağlar. Yani tutum nesnesiyle ilgili duygu ve değerlendirmelerin toplamından oluşmaktadır[31].

Duygusal öge, davranışsal öge ve zihinsel ögeden ayrı olarak hareket etmez. Kişinin deneyimleri, bilgi kapasitesi, yani zihinsel ögesi, duygusal ögenin gelişmesinde büyük bir önem taşımaktadır. Bireyin herhangi bir tutum karşısında olumlu veya olumsuz duygular taşıması daha önceki yaşantılarıyla ilgilidir. Bireyde bir uyarıcıya karşı olumlu ya da olumsuz duygular var olmuştaysa mutlaka daha önce bireyin bu uyarıcılarla bir ilişkisi olmuş ve bunun sonucunda da bunları ya kabul etmiş ya da reddetmiştir[14].

Duygusal öge, tutumun bireylerde değişiklik gösterdiği ve gerçeklerle ifade edilemeyen hoşlanma veya hoşlanmama yönünü oluşturur[32]. Bir başka ifadeyle duygusal öge, tutum nesnesine ilişkin duyguları ifade eder[26].

Bu duruma, bir öğrencinin beden eğitimi dersini sevmesi veya beden eğitimi dersinden nefret etmesi örnek olarak verilebilir. Örneğin bir öğrencinin beden eğitimi derslerinde ilk kez karşılaştığı ve yapmaya çalıştığı jimnastik hareketlerini yapamaması yahut hareketleri yaparken sakatlanması sonucu jimnastik dalına karşı olumsuz duygular hissedebilir. Öğrenci daha sonraki yıllarda beden eğitimi derslerinde jimnastik hareketleri konusu geldiğinde daha önceki deneyimlerini hatırlayarak jimnastik dalına karşı olumsuz duygular besleyebilir. Bu durumda öğrenci jimnastik dalına ilişkin tutumu da olumsuz olabilir[14].

2.2.3. Davranışsal Öge

Davranışsal öge bireyin belli bir uyarıcı grubundaki tutum konusuna yönelik davranış eğilimini yansıtır. Bu herhangi bir söz veya fiziksel hareketten gözlenebilir. Davranışsal öge, duygusal davranış ve normatif davranış olarak iki biçimde incelenebilir[14]. Bireylerin tutum nesnesine karşı olan davranış eğilimleri gözlenebilir olduğundan ve bunlar kişilerin alışkanlıklarını, kurallarını ve tutum nesnesi ile doğrudan ilişkili olmayan tutumlarını da kapsadığından dolayı bu iki ögeyi birbirinden ayırmak gerekir[31].

Davranışsal öge, kişinin tutum nesnesine ilişkin davranış eğilimini içerir[26, 27, 29]. Bu davranış eğilimleri sözler veya başka hareketler aracılığıyla gözlemlenebilir. Ancak davranışsal öge davranışın kendisi değil, davranış eğilimidir. Davranış yönelimleri, kişinin alışkanlıklarının, normlarının ve söz konusu tutum nesnesi ile doğrudan ilişkili olmayan tutumlarının da etkisi altında olabilir. Bu nedenle davranışsal ögeden bahsederken öncelikle iki tür davranışı birbirinden ayırmak gerekir. Bu davranış türleri duygusal ve kuralsal (normatif) davranışlardır. Duygusal davranış, tutumun beğenilen ya da hoş gitmeyen bir durumla ilişkilendirilmesi sonucu ortaya çıkar. Kuralsal davranış ise doğru davranışın ne olduğuna dair inançlara dayanan bir davranıştır. Bu normlar küçük guruplar ya da alt kültürlerin birey davranışı üzerindeki etkisidir. Bireyin dâhil olduğu grup ya da alt kültürde, belli bir davranış kabul görülüyorsa birey bu davranışı onaylamasa dahi davranışı kuralsal olarak yapar[14]. Örneğin bir tribünde rakip takım oyuncularına olumsuz tezahürat yapmayı doğru bulmayan biri, içinde bulunduğu grupça bu davranış doğal ve doğru bir davranış olarak algılıyorsa kişi istemese bile gruba uyarak kötü tezahürat yapabilir. Öte yandan, duygusal davranışın temelinde olumlu ya da negatif duygular veya ilişki kurma eylemi ya da kurmama eylemi olmak üzere iki biçim vardır. Herhangi bir davranışın tutuma karşı, belirli ölçüde ilişki arama ya da ilişkiden kaçınma yönelimi, belirli ölçüde olumlu ya da olumsuz duygu taşıdığı düşünülebilir. Yoğun yaklaşma durumu olumlu yaklaşma ve olumsuz yaklaşma olmak üzere iki şekilde karşımıza çıkar. Bu yaklaşma durumlarından en azı ise tutum konusundan kaçıştır[14]. Kısaca davranışsal öge, bir tutum nesnesine yönelik davranış eğilimidir. Ancak her zaman davranışın kendisi değildir. Örneğin bir kız

çocuğunun futbola karşı olumlu tutumları olabilir. Bu durumda bu kız çocuğunun futbol karşılaşmalarını televizyonda izlemek onun hoşuna gidebilir (duygusal öge), futbol oynamanın sağlık açısından faydalı olduğu düşüncesine sahip olabilir (bilişsel öge) ve futbol oynamaya karşı eğilimi, isteği olabilir (davranışsal öge). Ancak bu kız çocuğu çevresel faktörler nedeniyle okulda veya arkadaş grubu içerisinde futbol oynayamayabilir. Yani futbol oynamaya karşı bir davranışsal eğilimi olması söz konusuysen gerçek hayatta bu davranışı yapmayabilir.

2.3. Tutumların Gelişimini, Oluşmasını ve Değişmesini Etkileyen Faktörler

Bireyler tutumlara sahip olarak dünyaya gelmezler, tutumları sonradan öğrenirler. Peki, insanlar belli konular, nesnelere ya da kişilere dair tutumlarını nasıl meydana getirirler? Bu sorunun birçok cevabı vardır. Kimi tutumlar insanların kendi tecrübelerine dayanırken kimileri de başka kaynaklardan elde edilir[33].

Tutumlar, çok sayıda etkene bağlı olarak oluşur. Bu konu üzerine yapılan araştırmalar neticesinde bu faktörler gruplandırılmıştır[34].

- 1. “Bireyin özellikle çocukluk dönemindeki yaşantıları:** Çocuğun ilk yaşlardaki kişilere, olaylara, nesnelere yönelik geliştirdiği yaklaşma ve uzaklaşma ile ilgili tutumları, onun tüm yaşantısını etkiler. Edinilen tutumların kaynağı kişisel deneyimlerden çok anne babalardır[15].” Çocukların gelişim dönemlerine bakıldığında anne ve babasının etkisi azalırken ergenlik dönemine gelindiğinde diğer sosyal etkenlerin rolü giderek artmaktadır.
- 2. “Bireyin Daha Önce Edindiği Önyargı, Dogma, İnanç ve Değerlerin Etkisi:** Ön yargı, herhangi bir temele dayanmayan ya da eksik ve yanlış bilgiyle edinilen düşüncelerdir. Ön yargı olumsuz bir tutumdur.”

3. **“Bireyin İçinde Bulunduğu Grup ve Toplum İçindeki Konumu:** Her bireyin toplum içinde belli konumu vardır. O konumdan beklenen duyuşsal alanlara göre kendi tutum ve davranışlarını düzenler. Dahil olduğu grubun tutumlarını başlangıçta olmasa da zamanla benimseyebilir.”
4. **“Bireyin “Benlik Duygusunun” Etkisi:** Benlik, bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresince nasıl algılandığı ve bilindiği hakkındaki “bilinçlilik” durumudur. Birey bu durumlara göre tutumlarını gözden geçirip tutumlarında değişikliğe gidebilir.”
5. **“Görülen Öğrenimin Etkisi:** Öğrenim esnasında kişi, çok sayıda bilgi, beceri ve alışkanlıklar edinir. Bu edinimler tutumun bilişsel ve duyuşsal öğelerini oluştururlar. Bunlardaki değişikliklere paralel tutumlarda da değişiklik ortaya çıkar.[34]”

Oskamp (1977) “bireyin tutumlarının oluşma sürecinde ilk olarak bireyin ailesinin, çevresinin ve doğrudan kişisel deneyimlerinin etkili olduğunu belirtmiştir[29].” Tutumların oluşmasında, bireylerin içinde buldukları gelişim dönemleri de önemli rol oynar. “Özelikle ocukluk döneminde (6–12 yaşları arası) oğu tutumlar anne ve babayı taklit etme yoluyla oluşur[33]. Ergenlik döneminde (12–21 yaşları arası) ise tutumlar şekillenir. İlk yetişkinlik devresinde (21–30 yaşları arası) ise bu tutumlar giderek kristalleşiş veya kemikleşiş.” Sears’a (1969) “tutumların şekillendiği ve kristalleşiştiği 12-30 yaşlar arasındaki srenin davranışların oturduğu kritik dönem olduğunu vurgular ve tutumlar değişime dirençli hale gelir[35].”

Bu bilgiler ışığında ortağğretim seviyesindeki ergenlik dönemindeki öğrencilerin olduğu düşünülürse bu dönemdeki öğrencilerin beden eğitimi ve spor derslerine dair tutumlarının henüz kemikleşmediğini ve şekillenmekte olduğunu dikkate alırsak olumlu pekiştirenler aracılığıyla ergenleri güdüleyerek onların beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının pozitif yönde gelişeceğini söyleyebiliriz.

Gözlem, koşullanma ve bilişsel öğrenme gibi farklı yollarla kazanılan tutumlar sosyal deneyimler ve yaşantılarla biçimlenmektedir. Bireyler sürekli olarak birbirlerinin tutumlarını değiştirmeye direnç gösterme eğilimindedir. Bu dirence karşın, tutumlar yavaş olmakla birlikte yeni bilgi ve tecrübeler edindikçe değişmektedir[30, 36].

Tutum değişiminde önemli üç faktör vardır[30, 36, 37]:

1. **Mesajın kaynağı;** Mesajı gönderen bireyin güvenilirliği, ikna kabiliyetinin olması ve değer verilen biri olması.
2. **Mesajın kendisi;** Mesajın bir teklif ya da tehdit içeriyor olması,
3. **Mesajı alan kişi;** Alıcının mesajla aynı fikre veya mesajın karşıtı fikre sahip olması veya kolay ikna edilebilir bir kişi olması söz konusu olan tutum değişimini hızlandırır. Bir başka açıdan bakıldığında alıcının daha önce edinmiş olduğu tutum mesajının ikna etkisinde farklılık oluşturabilir.

Tutumların oluşması ve değişmesi ile ilgili yapılan araştırmalarda dört farklı kuramsal yaklaşımda bulunulmuştur. Bunlar ise öğrenme kuramları, sosyal yargı kuramları, tutarlılık kuramları ve işlevsel kuramlardır.

1. **“Öğrenme Kuramları:** Öğrenme kuramları yapılan araştırmalarda tutum değişmesine uygulanmıştır. Tutum değişimi bir öğrenme süreci olarak değerlendirilmekte ve eski tutumun yerine yeni bir tutum öğrenilmektedir. Uyarı-tepki bağıntısı, iletişim kaynağının nitelikleri, iletişimin özellikleri, iletişim hedefinin özellikleri tutumların oluşması ve değişmesinde etkili olan unsurlardır. Olumlu pekiştirme (ödüllendirme) ve genelleme yollarıyla da bireylerde tutumların geliştirilip değiştirildiği gözlenmektedir[23].”
2. **“Sosyal Yargı Kuramı:** Tutumun değişmesi, bireyin tutumunun ne kadar “güçlü” ve bireyin ona ne denli “bağlı” olduğuyla ilgilidir. Gücü az ve bağı kuvvetli olmayan tutumlar değişime dirençli değildir. Bu durum “sosyal yargı kuramı” çerçevesinde ele alınır. Bu kurama göre kuvvetle bağlanılan bir

tutumun kendinden farklı görüşleri kabul etmeme alanı, kabul alanından daha geniştir. Yani kontrast (zıtlık) mekanizmasını kullanarak o görüşleri kendi görüşünden daha da farklı değerlendirip reddetme ihtimali daha yüksektir. Fazla kuvvetle bağlanılmamış olan tutumların, farklı görüşleri kabul alanı, red alanına kıyasla daha geniştir. Yani bireyin benzetme mekanizmasına dayanarak o görüşleri kendi görüşleriyle örtüştürüp benzer kabul etme ihtimali daha yüksektir[23].”

3. **“Tutarlılık Kuramları:** “İnsanın farklı tutumları arasında tutarlılığı sağlama çabası içinde olduğunu kabul eden kuramdır. İnsanlar genellikle, düşünce ve davranışlarındaki tutarsızlıktan kaçarak tutarlı olmaya ve tutarlı davranışlar göstermeye yönelirler. Tutarlılık kuramları arasında Heider’in “denge” kuramı, Rosenberg and Abelson’un “Bilişsel Dengeleme” kuramı, Festinger’in “bilişsel çelişki” kuramı tutarlılık kuramları arasında yer almaktadır[23].”
4. **“İşlevsel Kuramlar:** “Kişi bir tutumu belirli bir argümanla geliştirir, yani tutum onun bir ihtiyacını karşılar. Bu kurama göre bu gereksinme ortadan kalkarsa tutum da ortadan kalkar. Yeni bir gereksinme mevcut hale gelirse tutumda da aynı doğrultuda bir değişime gözlenir. İşlevsel tutum değişimi kuramları tutumların ne gibi işlevleri olduğu hakkında da farklı öneriler ortaya koymuşlardır[23].”

2.3.1. Tutum ve Davranış İlişkisi

Tutumların davranışları etkilediği yönündeki görüş birçok kanıtla desteklenmektedir. Tutumların bireylere onlarla tutarlı davranma eğilimi göstermeleri adına baskı yaptıklarını söylemek doğru bir değerlendirmedir. Ancak, dış baskı ve ilişkisiz nedenler, insanların tutumlarıyla tutarsız bir davranış sergilemesine yol açabilir. Çok güçlü tutumları dikkate alarak davranışı kestirmek, orta derecede güçlü tutumların bıraktığı izlere nazaran davranışı kestirmede daha geçerli olacaktır. Özellikle ortadaki tutumlar davranışa yol açarken çevresel öğelerle iletişime girdiklerinden çevresel etkenlerin önemi göz önünde bulundurulmalıdır[23].

Davranış, karmaşık güçlerin kontrolündedir. Başka bir ifadeyle dört etkenin etkileşimi sonucu davranışlar ortaya çıkmaktadır. Bunlar; tutum, ortam, alışkanlık ve beklentidir. Bu dört etken aynı doğrultudaysa ya da aralarında tutarlılık söz konusu ise, davranışın tahmin edilirliliği daha geçerli olacaktır[23]. Tutumların kişilerin çevrelerine uyumlarını kolaylaştıran sistem oluşturmalarıyla beraber bireylerin davranışlarını da yönlendiren etkileyici örtük bir güce sahip oldukları düşünülmektedir[18]. Tutum, davranışı meydana getiren etkenlerden biri olduğu için önemlidir. Ancak herhangi bir durumda oluşan tutum objesiyle ve ortamla ilgili tutumların ne oldukları ve birbirleriyle ilişkileri anlaşılıp ölçülebilirse davranış hakkında daha net bir tahmin yapılabilir[23].

2.3.2. Tutum Davranış ve Eğitim İlişkisi

Psikolojik anlamda davranış, insan, hayvan ve bitkilerin gözlenebilir herhangi bir tepkisidir. Başka bir ifadeyle organizmanın uyarıcıya karşı gösterdiği gözlenebilir tepkisi olarak nitelendirebiliriz. Kısaca organizmanın ölçülebilen veya gözlenebilen etkinlikleridir. Sosyolojik anlamda, bir gruptaki genel olarak alışılmış ve geleneksel olan, birbirine benzeyen toplumsal hareket biçimleridir[38].

Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı ile elde ettiği deneyimler ve bilinçli olarak kendini değiştirme sürecidir[39].

Eğitimin tanımından da anlaşıldığı üzere amaç istendik davranış değişikliklerini sağlamaktır. Tutum, davranışı meydana getiren öğelerden biri olduğu için önem arz etmektedir. Herhangi bir durumda ortaya çıkan tutum nesnesiyle ve ortamla ilgili tutumların ne olduklarına dair birbiriyle ilişkileri incelenip, anlaşılıp ve ölçülebilirse davranışla ilgili daha iyi bir tahmin yapılabilir[33].

2.4. Beden Eğitimi ve Sporda Tutumun Önemi

Beden eğitimi, kişinin bedensel ve fiziksel gelişimine katkı sağlamak, bireyi günlük yaşama ve iş hayatının koşullarına hazırlamak, bireyin milli bilinç ve yurttaşlık duygularını güçlendirmek amacıyla yapılan düzenli, kuramlı çalışmalarının tümüdür[40].

Günümüzde ihtiyaçlara göre hızla değişen çağa uyum sağlayabilmek için özgür iradeye sahip, kendini rahatlıkla ve doğru ifade edebilen, uyumlu, öz güven sahibi, üretken, yenilikçi ve yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Bireyin gelişiminde önemli payı olan beden eğitiminin, duyuşsal ve bilişsel donanıma sahip bireylerin yetişmesine sunacağı destek ancak nitelikli bir eğitimle gerçekleşebilecektir[41].

Beden eğitimi dersi eğitimin amaçlarına birçok yöntemle katkı sağlayabilir. Her şeyden önce beden eğitimi insanın gelişim alanlarına bütünsel olarak ciddi bir katkı sunar. Beden eğitimi, bireylerin psikomotor becerilerinin ve sağlık gelişiminin ilerlemesini sağlayan okul müfredatının tek alanıdır. Başka bir alanın psikomotor becerilerinin gelişmesine beden eğitimi dersi kadar katkı sunması söz konusu değildir[42].

Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri dersin aktivitelerinden beklenen verimin alınmasını ve dersin amacına erişmesini sağlar. Psikomotor beceri gerektiren uğraşlarda duyuşsal anlamda tepkide bulunur[10].

Örgün eğitimin önemli unsurlarından olan beden eğitimi ve spor dersinde genel ve özel hedeflere ulaşabilmek için üç temel öge olan öğrenci, öğretmen ve programın hiyerarşik olarak takip edilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanmasında en önemli öge öğrencinin duyuşsal algısı özellikle de tutumudur. Diğer branş derslerinde olduğu gibi örgün eğitim ortamında da öğrenciler beden eğitimi ve spor dersine dönük tutumlar oluştururlar. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirdikleri olumlu tutum sayesinde dersin verimliliğinin artması ve buna bağlı olarak öğretmenin de güdülenmesini sağlayabilir[1].

Beden eğitimi ve spor dersi yapısı itibariyle diğer öğrenme alanlarından ayrılmaktadır. Bu da araştırmacıları tutumla ilgili çalışmalar yapmaya yöneltmiştir. Söz konusu çalışmalarda öğrencilerin yaşları, cinsiyetleri, beden eğitimi ve spor dersine karşı geliştirdikleri olumlu ve olumsuz tutumları yer almaktadır. Tutum, bireyleri belirli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belirli davranışlar sergilemeye yönelten öğrenilmiş eğilimler olarak tanımlanmaktadır[43]. Tutum olumlu veya olumsuz olmak üzere çeşitli derecelerde olabilir, programda yer verilen her ders gibi beden eğitimi ve spor dersine karşı öğrencilerin olumlu ya da olumsuz tutumları olabilir. Tutumun olumlu oluşu dersin verimliliğini arttıracak gibi öğretmeni de güdüleyecektir.

2.5. Ölçme İle İlgili Temel Kavramlar

2.5.1. Ölçme ve Ölçme Gereksinimi

Gerçek günlük yaşamda gerçek bilimsel çalışmalarda ölçmenin önemli yeri vardır[44]. Ölçme, "varlık ya da olayların nitel veya nicel özelliklere sahip oluş derecelerini belirleme işlemidir" [30]. Ölçmeyle ilgili başka bir tanım ise "bir nesne, olgu, tutuma ait özellikleri sayısallaştırmak veya sayılabilir sembollerle göstermektir[45]. Ölçmede ölçmeye konu olan şey bir özellik (değişken)'tir. Belli bir özelliğe sahip olup olmama ölçmeye konu olan objeye, kişiye, duruma, zamana göre değişebilmektedir. Nitel, nicel, sürekli, süreksiz, bağımlı, bağımsız değişkenlerin irdelenmesi açısından örneğin cinsiyet, medeni durum kişiden kişiye; sıcaklık, ağırlık gibi ölçümler zamandan zamana değişiklik göstermektedir. Eğer sahip olunan özellikler hep aynı olsaydı veya aralarında fark bulunmasaydı bu özelliklere ilişkin kavramlar olmayacak ve bunların ölçümü de gerçekleşmeyecekti.

Ölçmenin günlük yaşama ve bilimsel çalışmalara net bir katkısı vardır. Bir bilim dalındaki ilerleme o bilim dalına özgü ölçme değerlendirme yöntemlerinin bulunmasıyla desteklenmiştir. Çağımızda bir ölçme yöntemine dayanmayan herhangi bir bilim dalı yoktur. Ölçme çalışmalarının vazgeçilmez öğelerinden olan "güvenirlilik" özelliğine dayanan, yüksek duyarlılık ölçümleri yapabilen bilim dalları diğer bilim dallarına göre daha çok gelişmiştir. Duyarlık gereği gözlenen özelliğin sayılarla

gösterilmesi yani birimler arası mesafenin küçük, birim sayısının fazla olması o gözlemden yapılan genellemelerle de kesinlik kazanır[30]. Birimlerde ölçme gerekliliği gerek deneysel gerekse kuramsal araştırmalarda gerçek durumların yer aldığı gözlemlere dayanmak ihtiyacından doğar[46, 47].

2.6. Tutum Ölçekleri

Tutum ölçekleri bireylerin bir durum ya da nesneyle ilgili duygu, düşünce, davranış eğilimlerinin tespitinde kullanılır. Bu ölçekler tutum cümleleri denen ve test maddelerine benzer cümlelerden oluşur. Cevaplayıcı bu cümleleri okur ve kendisinin tutum konusuna ilişkin duygularını yansıtan ifadeyi onayladığını bir seçenekle belirtir. Böylece bir bireyin kabul ettiği, seçtiği cümlelere bakarak onun mevcut konuya dair tutumunun yönü ve derecesi tespit edilmiş olur. Tutum cümleleri kimi yöntemler aracılığıyla önceden ölçeklendiği için cevaplayıcının tutumu sayısal değerle ifade edilir. Tutum cümleleri, olumlu- olumsuz yönde ve çeşitli derecelerde tutum ifade eden çok sayıda test maddesi oluşturur. Tutum ölçekleri ve tutum ölçmenin dayandığı en önemli sayıltı, bir ölçekte yer alan cümlelerden bir kısmını onaylayan bir bireyin, onayı ile tutumunu açığa vurduğu, onayladığı cümlelerin söz konusu tutumun yön ve derecesinde olduğu sayıltısıdır[13].

Tutum ölçülürken, araştırılan tutum objesiyle ilgili sıfat, madde/ifadeler, cümleler dizisi olan bir liste hazırlanır. Bu listelere ölçek denir. Yani, bireyi tanıma tekniklerinden biri olan tutum ölçeklerinin geliştirilme amacı bireylerin iç dünyalarında oluşturdukları duyusal özellikleri ortaya çıkarılmaktır. Tipik davranış testleri bağlamında tutum ölçeklerinden elde edilen sonuçlar bireylerin duygularına ilişkin yoğunluğun tutum objesinin lehinde ya da aleyhinde olduğunu yansıtmaktadır. Ancak bu, bireyin raporlarına dayanarak yapılan ölçümlerde olduğu gibi mevcut ölçeklerde de kişinin kendisine dönük neleri anlatmayı arzuladıklarıyla sınırlıdır. Tutum çalışması gruba yönelik ise bireylerin tek tek tutumları hakkında bilgi sahibi olmaya gerek yoktur. Değerlendirmede ortak cevapları ele almak yeterlidir. Bu uygulama ölçeklerin değerlendirilmesinde gerçekçiliği artıracaktır[15].

Tutum ölçeklerinin kullanılma amaçlarını şu şekilde özetleyebiliriz[48]: “Tutum ölçekleri bireylere ait belli tutum ve değerlerinin belirlenmesinde kullanılır. Bireylerin tutum ve değer yargılarını etkileyen uyarıcı çevre faktörlerinin incelenmesi amacıyla kullanılır. Kişilik ölçekleriyle beraber davranışı etkileyen faktörlerden biri olan bireyin uyum problemlerinin teşhisi ve tanımlanmasında kullanılır.”

2.6.1. Tutum Ölçme Teknikleri

2.6.1.1. Bogardus Toplumsal Uzaklık Ölçeği

"Toplumsal uzaklık" kavramı karşımıza ilk olarak Simmel'in "Toplumsal farklılıklar" adlı çalışmasında karşılaşırız. Tutum ölçeği tekniklerinin ilki olan "toplumsal uzaklık ölçeği" Bagardus tarafından 1925'te bireylerin farklı ırk, inanış, sosyal sınıflara mensup insanlarla ilişkileri kabul veya ret derecelerini kıyaslamak için geliştirilmiştir. Ölçeğin şekillendiği temel mantalite yakından uzağa ilkesi çerçevesinde "Eğer sizinle aynı mahallede yaşamayı kabul ediyorsam aynı kentte ve aynı ülkede yaşamayı da kabul ediyorum." sayılısına dayanır[30].

Bagardus ölçeği; herhangi bir topluluğun toplumsal açıdan kabul görme derecesi ölçülmek niyetiyle ön hazırlıklardan geçirilmeksizin seçilen kimi maddelerden oluşmaktadır. Bagardus ölçeği, çalışan maddelerin bir kısmının diğer maddelere kıyasla gözlemlenen değişkenlerin daha iyi indikatörleri olduğu kanısına dayanır. Bu ölçeğin uygulama yönergesi ile ölçeğe ait maddeler şu şekildedir[30];

- 1) Evliliğe dayalı soy bağına,
- 2) Dostluk adı altında üyesi olduğum gruba,
- 3) Komşuluk ilişkisiyle ikamet ettiğim sokağa,
- 4) Aynı meslekte buluşulan bir işe,
- 5) Ülkemin vatandaşlığına,
- 6) Yalnızca bir misafir olarak ülkeme kabul ederim,
- 7) Sınır dışı ederdim[18, 30].

Görüldüğü üzere bu sınıflamalar yakın ilişkiden uzak ilişkiye doğru yer değiştirerek ilerlemektedir. Bireylerin herhangi bir milliyete karşı geliştirdiği tutum hoş gördüğü beraberliğin yakınlığıyla tespit edilmektedir[18].

2.6.1.2.Thurstone Eşit Görünen Aralıklar Ölçeği

Thurstone Eşit Görünen Aralıklar Ölçeği ile evrim, doğum kontrolü, din, savaş, sansür, idam cezası, farklı etnik gruplar vb. gibi geniş yelpazede çok sayıda içerik tutum araştırmalarına konu olmuştur. Bu teknikle nesnel koordineli değerlendirilebilmiş ve ölçekteki herhangi iki ölçümün uzaklıklarına dair kanıtlara ulaşmaya da olanak sağlamıştır. Bu nedenle aralıklar ölçeği bir ölçme aracı olmanın yanında tutum alanında bir çeşit ölçek geliştirme yaklaşımını da ortaya koymuştur. Bu ölçekte, tutumları ölçülecek kişilerle görüşülmeden ölçeğin madde değerleri belirlenmiştir. Eşit görünen aralıklar tekniğinde tutum cümleleri eşit aralıklı, farklılıklar gösteren 11 gruba ayrılır. Hakemler tutum objesi hakkındaki cümlenin ne denli olumlu ya da olumsuz olduğuna karar verirler. Ancak hakemler kişisel görüşlerini değerlendirmenin dışında tutarlar. Çünkü objektiflik bu değerlendirmenin önemli ögesidir. Teknik, bir tutum sürekliliğinin herhangi bir değeri mümkün merteye en olumsuzdan ulaşabildiği en olumsuz dereceye varıncaya dek değiştiği düşünülürse kuramsal anlamda çok sayıda eşit aralığa parçalanabileceği temeline dayanır[18, 30].

Bu ölçme aracı, günümüz ölçeklenmiş araçlarının ilkidir. Thurstone yöntemleri geçmişte tutumları ölçeklemek amacıyla kullanılmasının yanında, yöntemler birer ölçekleme yöntemi olduklarından, herhangi bir psikolojik obje takımını ölçeklemekte kullanılabilirler. Thurstone yöntemlerinde cevaplayıcıların tutumları yerine, bilirkişilerin (uzmanların) verilen cevapların ne yönde ve ne derecede tutum ifade ettiği hakkındaki kanaatleri dikkate alınır. Bu tarz ölçeklemeler bilirkişi yargısıyla ölçekleme adını alır. Thurstone ölçeklerine “mutlak ölçek” de denir.

2.6.1.3. Likert Toplamalı Sıralama Ölçeği

Tutum ölçümünde en çok Likert'in "Toplam Derecelendirme Ölçeği" tekniği kullanılır. 1932' de Rensis Likert tarafından geliştirilmiş olan bu ölçekte, "evreni temsil gücüne sahip deneklerin ön planda olduğu ölçekleme yaklaşımının tipik bir örneği olarak, tutumları ölçülecek deneklerin tepkide bulunacakları ifadeler yer almaktadır." Tutum ölçeğinin cevaplayıcısı olan birey, benimsediği ifadelere katılım düzeyini derecelerle belirlemektedir[8].

Ayrıca, likert tipi ölçeklerin geliştirilebilirliği zaman ve maliyet açısından daha ekonomiktir. Bu özelliğiyle de bir ölçme aracının temel öğelerinden kullanışlılığa hizmet etmektedir. Bireyin kendisini diğer bireylerden daha iyi tanıdığı ve anladığı görüşünü temel alan bu teknikte söz konusu varsayımı destekleyecek iç görüşü ve öz değerlendirmeyi eksiksiz, hatalardan arınık vermesi gerekmektedir.

Ancak bu her zaman mümkün olmayabilir. Bireyler sakıncalı gördükleri, paylaşmak istemedikleri kimi bilgileri gizleme eğiliminde olabilirler. Koşulla göre sosyal beğenilirliği göz önüne alarak kendilerine dair bilgilerin bir kısmını veya tamamını gizleyebilir ya da gerçeği yansıtmayacak şekilde yanıtlayabilirler. Buna benzer sakıncaların önüne geçebilmek için cevaplayıcıların kimlikleri gizlenerek onlardan daha içten, doğruluğuna inanılır cevaplar alınmaya çalışılır.

Likert tipi tutum ölçeğinde derecelmeler (3, 5, 7, 9 ve hatta 11'li) olabilir. Ancak 5'li dereceleme sistemi optimum düzeyde olması nedeniyle en çok tercih edilendir[15].

2.6.1.4. Guttman Birikimli-Yığışımlı Ölçekleme Tekniği

Guttman ve arkadaşları tarafından, İkinci Dünya savaşı sırasında (1942-1943), askerlerin (orduya katılan bir bireyin üstlerini nasıl değerlendirdiği gibi) tutumlarını belirlemek için geliştirilen tekniğe "Birikimli-Yığışımlı Ölçekleme Tekniği" veya "Yığımalđ Ölçek Yaklaşımı " ya da "Ölçek Analizi" denilmektedir. Bu teknik geliştirilirken daha önce geliştirilmiş olan Thurstone ve Likert tipi ölçeklerde ortak problem olan "tek boyutluluk" mevzusunu gerçekleştirme amacı ciddi bir etken olmuştur. Guttman, bir alana yönelik sorulan kimi sorulara verilen yanıtların belirli bir düzene göre sıralandığında ölçeklenebileceğini belirtmektedir. Bu ölçek de Bogardus ölçeğiyle aynı varsayıma dayanmaktadır. Ölçeğin en takip edilebilir özelliği, bireylerin bir dizi cümleden sadece birine verdikleri cevabın, diğer sorular hakkında da fikir yürütmeyi sağlamasıdır. Başka bir değişle, bu yöntemde bir ölçeğin tek boyutlu ve tutarlı olabilmesi için "en üst düzeyde" bireyin kabul etmediğini gösteren bir maddeyi işaretlemiş olması, bunun altında kalan diğer kabul düzeylerini belirten maddeleri de işaretlemesi veya en alt düzeyde kabule ilişkin bir maddeyi işaretleyen bireyin, bu maddenin üzerindeki kabul düzeyi yüksek olan diğer maddeleri reddetmesi gerekmektedir. Bundan ötürü Guttman tekniğine "yığımalđ ölçek yaklaşımı" denilmektedir. Guttman tutum ölçeğini oluşturan maddeler arasında bu tür bir yığımalđ ilişkinin bulunması, maddelerin tek boyutlu olduğu ve bir ölçek halinde düzenlenebileceği sonucunu belirtmektedir[30].

2.7. Tutum Ölçeklerinin Eğitimde Kullanılması

Eğitimde ön planda olan duyuşsal davranışlardan bazıları direkt tutumlarla iliğlidir. Tutumlar, birey davranışlarının seyrinde önemli yere sahip olmalarından ötürü öğrencilerde kültürümüz, toplumumuz ve çevremizdeki unsurlara, kurumlara, gruplara ilişkin sağlıklı yönelimler geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu hedeflere ulaşılma düzeyini belirlemek, geliştiğine inanılan tutumların ölçülmesiyle mümkün olur. Bu nedenle programların ve uygulamaların değerlendirilmesinde tutum ölçümleri de yer alır[49].

Hotaman'a göre "eğitim araştırmalarında ve programların değerlendirilmesinde tutum ölçeklerine ihtiyaç duyulmasının nedeni, ilgi ve tutumların öğrenme düzeyine etkisi ve program hedeflerinde duyuşsal niteliklere yer verilmesidir." Son yıllarda yapılan çalışmalarda duyuşsal hedeflere programlarda daha çok yer verilmekte ve duyuşsal davranışların ölçmesine dönük somut çalışmalar ortaya konulmaktadır.

Erden, programın hedeflerinde azda olsa duyuşsal özelliklere yer verildiğini, duyuşsal özelliklerin ağırlıklı olarak standart başarı testleriyle lildiğini ancak herhangi bir konuda öğrencilerdeki duyuşsal nitelikler tespit edilmek amaçlanıyorsa program değerlendirmecilerin (konu alanı uzmanlarının) bir lme aracı geliştirmelerinin zorunlu olduğunu vurgulamaktadır. Erden' e göre "ğrencilerin bir konuya dair duyuşsal özellikleri açık ya da kapalı uçlu anket sorularıyla veya tutum ölçekleriyle belirlenebilir[49]."

Hotaman (1995)'ın belirttiği gibi, Erden'e göre ğretim programlarının değerlendirilmesinde tutum ölçekleri, öğrencilerin derslerine, öğretmenlerine veya arkadaşlarına dönük tutumlarına bakmak gayesiyle kullanılır. İyi bir programdan öğrencilerin konuyla ilgili tutumlarını olumlu yönde geliştirmesi beklenir. Ayrıca, program öncesinde de derse yönelik tutum leği kullanılabilir. Derse yönelik tutumlar, bir nevi ğrenci giriş davranışı olarak değerlendirilip olumsuz veya nötr tutumların programın işler hale getirilmesinden önce pozitifleştirilmesi sağlanarak eğitimden beklenen verimin arttırılması mümkün olabilir.

"ğrencilerin okula, okuldaki derslere, okul ve oyun arkadaşlarına tutumları, zincirlemeli olarak onların okul içi ve okul dışı aktivitelerini ayrıca akademik başarılarını etkiler. Tüm bunlara ilişkin olumlu tutumlar geliştirmek de örgün eğitim kurumlarının görevleri arasına girmektedir. Dikkat çekilen bu rehberlik çalışmalarında da tutum leklerinin inkr edilemez derecede önemli bir etkisi vardır[49]."

2.8. Tutum Ölçeklerinin Beden Eğitiminde Kullanılması

Çocukların fiziksel etkinliklere karşı olumlu tutum geliştirmesine etkili olan etmenlerin başında beden eğitimi ile ilgili öğrenme alanları, aile, arkadaşlar, öğretmenler ve antrenör gibi uyarıcı çevrelerin etkisinin desteğinin yanı sıra, duyuşsal ve bilişsel anlamda kritik zaman aralığına denk gelen gelişim dönemlerinde sportif faaliyetlere katılma fırsatı yakalayan çocukların kitle iletişim araçlarının da etkisi sayesinde spora karşı olumlu tutumlar geliştirmesinde etkili olan yollardır[50].

“Hasta ve Lavay, beden eğitimi alanında ölçek geliştirme çalışmalarının yapılmasında ki amaç; öğretmenin, program sürecini tasarlaması ve öğrencilerin amaçlarını belirlemesine yardımcı olmaktır. Ayrıca öğrenci gruplarının ya da bireylerin tutum puanlarını karşılaştırmak için sayısal verilerin toplanmasını sağlamak, beden eğitimi programını iyi bir şekilde planlamaya yardımcı olacak bilgileri toplamak ve fiziksel etkinliklerden hoşlanmayı artırmak için kullanılan strateji, yöntem-teknikleri değerlendirmede faydalı olabileceğini düşünmektedirler[50].”

Türkiye’de öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarıyla ilgili ölçek geliştirme çalışmalar[1, 51] yapılmıştır. Bu çalışmaları şu şekilde özetleyebiliriz “ilk ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi öğrenme alanına yönelik tutumlarını ölçebilecek 22 maddeden oluşan Likert tipi tutum ölçeği geliştirmiştir. Bu ölçeğin güvenirlik katsayısı 0.95’dir[51].” Bir başka çalışmada ise “1996 yılında geliştirilen 32 maddelik ölçeğin yeniden düzenlenmiş halini lise birinci sınıfa devam eden 650 kız ve erkek öğrenciden oluşan örneklem grubuna uygulamıştır. 24 ifadeden oluşan beş dereceli Likert tipi ölçekten alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan ise 120’dir. Beden eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeğinin Cronbach Alfa (iç tutarlık) güvenirlik katsayısı 0.93 olarak hesaplanmıştır[8].”

2.9. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum İle İlgili Yurt İçi Araştırmalar

Ülkemizde yapılan araştırmalara baktığımızda “spor yapan ve yapmayan kadınların sosyo-ekonomik seviyelerinin spora katılıma etkisini belirlemek” için yapılan çalışma sonucunda Konya ilinden, 1999–2000 sezonunda lisans vizesini yaptırmış 200 kadın sporcu ile 200 spor yapmayan kadın katılmıştır. Araştırmaya katılanlara 23 sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları neticesinde spor yapan ve yapmayan kadınlar arasında sosyo-ekonomik açıdan farklılıklar tespit edilmiştir. Bu yapının kişilerin spora katılım düzeyini ve yaşam şekillerini de etkilediği söz konusu çalışmayla tespit edilmiştir[52].

Başka bir araştırmada ise “ilköğretim ve liselerde eğitim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı gösterdikleri tutumları incelemek” için yapılan araştırmada; 11 ilköğretim okulu araştırmaya alınıp bu okullarda öğrenim gören 523 kız ve 607 erkek öğrenci ile çalışılmıştır. Lise düzeyinde ise 10 liseden faydalanarak bu liselerde öğrenim gören 453 kız ve 489 erkek öğrenci olmak üzere toplam 2072 birey katılmıştır. Öğrenci tutumlarının ölçülmesi için 24 maddeden oluşan tutum ölçeğinden faydalanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesiyle, öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu sonuçlara yansımıştır[53].

Yapılan bir başka çalışma sonucunda inançlar ile tutumlarda sporun yeri ve önemini incelenmiştir. Araştırma sonuçları değerlendirildiğinde ise sporcuların coğrafi bölgelere göre dağılımı incelenmiş, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'daki sporcu sayısının diğer bölgelere kıyasla bir hayli düşük olduğu gözlenmiştir. Bu yörelerde sportif aktivitelere ilişkin inanç ve tutumlardan ötürü kişilerin takım sporlarından ziyade bireysel (karate, güreş, judo, taekwondo vb.) spor dallarını tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır[54].

Bir başka araştırmada ise “Türkiye’deki ortaöğretim kademesinde yer alan öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarını, sınıf ve cinsiyet kompozisyonuna dönük tercihlerini belirlemek” amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini ise 213 kız 249 erkek lise öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmada ‘beden eğitimi tutum ölçeği’ kullanılmıştır. Araştırma sonuçları; karma sınıflardaki kız ve erkek öğrencilerin derse karşı tutumlarının daha olumlu olduğunu ayrıca sınıf cinsiyet kompozisyonuna yönelik tercihlerde kızlarla erkekler arasında anlamlı bir fark bulunduğunu göstermiştir[55].

“İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi derslerine ilişkin tutumlarını” belirlemek için Malatya ilinde rastgele seçilmiş 647 ilköğretim ikinci kademe öğrencisinin katılımlarıyla gerçekleştirmiş ve araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür[56].

“Bursa, Kocaeli, Bingöl, Sivas illerinde ilköğretim ikinci kademe öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine dönük tutumlarını” tespit etmek için araştırma yapılmıştır. Araştırmanın evrenini bu dört ildeki ilköğretim ikinci kademe öğrenim gören kız öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya, bu gruptan rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen toplam 1105 kız öğrenci dâhil edilmiştir. Öğrenci tutumlarının ölçülmesi için BESTÖ (Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği) kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda kız öğrencilerin tutum ölçek puanları ile illerin, okulların, hizmet bölgelerinin, doğum yerlerinin, anne-baba eğitim düzeylerinin ve uzun süredir yaşadıkları yer değişkenlerinin arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur[13].

Yapılan başka bir araştırmada ise, “Ankara’nın merkez ilçelerinde ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden sporcu lisansı olan ve olmayan kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarını karşılaştırmak” için yapılan araştırma sonucu şu şekilde hesaplanmıştır. Araştırmaya toplam 2632 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan ilköğretim, lise ve üniversite öğrencilerinin tutum puanları değerlendirilip ortalamaları üzerine yapılan analiz sonucunda öğrencilerin sınıf düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmuştur. Sonuçlar, öğrencilerin cinsiyeti açısından bakıldığında ise erkek öğrencilerde olumlu bulgular

tespit edilerek istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Aynı zamanda bir başka çalışma sonucu da öğrencilerin spora aktif olarak katılımlarına bakıldığında sporcu lisansına sahip olan öğrenciler lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Sonuç olarak, öğrencilerin eğitim kademesine göre yaşları büyüdükçe tutum puanları artmıştır. Ayrıca erkek öğrenciler ile sporcu lisansına sahip olan öğrencilerin tutum puanları yüksektir[3].

Özel ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin çeşitli değişkenler baz alınarak beden eğitim dersi hakkındaki tutum ve görüşlerini incelenmesi konulu araştırmanın sonuçları ise şu şekildedir: Özel ilköğretim okullarında uygulanan beden eğitimi ve spor derslerinin öğrenciler için önemli olduğu, öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum ve görüşlerinin de olumlu olduğu gözlenmiştir[57].

2006 yılında yapılan çalışmada “Sivas il merkezinde ilköğretim ve ortaöğretim seviyesindeki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını belirlemek” için yapılan çalışmaya rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 768 öğrenci katılmıştır. Tutum puanları dağılımlarının karşılaştırılmasında iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, sınıflar arası karşılaştırmada ve sınıflar arası hemcinslerin karşılaştırılmasında beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarda anlamlı bir fark görülmüştür[58].

Yapılan başka bir çalışmaya göre Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını değerlendirmek için çalışmaya örneklem olarak toplam 2021 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Sonuçlar göstermiştir ki öğrenciler beden eğitim ve spora ilişkin olumlu tutumlar sergilemiştir. Öğrencilerin cinsiyetine, genel başarı düzeylerine, ebeveynlerinin mesleklerine, ailelerinde spor yapanın olup olmasına ve ailenin öğrencilerin spor yapmasına izin vermesi gibi değişkenlere bakıldığında beden eğitim ve spora ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir[59].

2007 yılında yapılan bir çalışmada ise ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin Beden Eğitimi dersinden beklentilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Beden Eğitimi dersiyle bireylerin sosyal kabiliyetleri, benlik gelişimleri ve motor becerilerinin gelişimlerinin sağlanması amaçlanmıştır. Çalışma 225 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Farklı cinsiyetteki öğrencilerle yapılan bu çalışmada beden eğitimi dersinin öncelikli amaçları sorulmuş ve farklı cevaplar alınmıştır. Beden eğitimi ve sporun sağlık açısından faydasını kavrayarak spor yapmaya istekli olabilme, dostça oynama, kazananın başarısını takdir etme, kaybetmeyi kabul edebilme, hile ve haksızlık karşısında tepki gösterme amaçları ilk beş amaç arasındadır. Sosyal ve zihinsel amaçlar öncelikli olarak yer alırken resmi programda ve uygulamada fiziksel amaçların yer aldığı görülmektedir. İlköğretim ve ortaöğretim öğrencileri arasında ise eğitim düzeyi farklılığına bağlı olarak amaçların tercih edilmesinde değişiklikler olduğu tespit edilmiştir[60].

2007 yılında ki başka bir çalışmada “Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutum ve tavırlarının tespit edilmesi, bireysel özelliklerine göre derse yönelik tutumları arasındaki farklılıkların incelenmesi ve beden eğitimi öğretmenlerinin bireysel ve mesleki özelliklerine göre beden eğitimi dersine olan tutumları arasındaki farklılıkların incelenmesi” amaçlı incelemede aşağıdaki bulgular bulunmuştur.

“2006-2007 Eğitim Öğretim yılında 1500 öğrenci üzerinde yapılan araştırma sonucunda: Öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Ayrıca cinsiyetlerine, sınıflarına, okul türlerine, ailelerinin eğitim seviyesine, üniversite hazırlık kurslarına gidip gitmeme durumlarına, boş zamanlarında fiziksel aktiviteler ve spor yapma sıklıklarına ve bir kulüpte spor yapmalarına göre değişkenler açısından da farklılıklar çıkmıştır. Öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerinin özelliklerine göre ise beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarında farklılıklar bulunmuştur[61].”

Yapılan bir başka araştırmada ise ortaöğretim öğrencilerinin bu kurumlarda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin göstermiş oldukları, ders içi genel öğretim davranışlarına yönelik algıları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirmiş oldukları tutumların düzeylerini ve öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyleri ve lisanslarının bulunup bulunmadığını ortaya çıkarmak istemişlerdir. Araştırmanın örneklemini 697 öğrenci oluşturmuştur. Öğrenciler arasındaki cinsiyet farklılıklarına göre göstermiş oldukları tutumlar incelendiğinde araştırma sonuçlarına göre kız öğrencilerin ortalamalarının erkek öğrencilerin ortalamalarına kıyasla daha yüksek olduğu görölmüştür. Kızların erkeklere göre öğretmen davranışlarını algılamalarında daha olumlu bir tutum sergiledikleri görölmektedir. Tutum ölçeği sonuçlarına sınıf düzeyleri açısından bakıldığında 9. ve 11. sınıflar arasında ile 10. sınıfla 11. sınıflar arasında beden eğitimi dersine yönelik tutumlar arasında önemli farklar gözlemlenmektedir. Elde edilen bu bulguları değerlendirdiğimizde, öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe, beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının azaldığını söylemek mümkündür. Araştırmaya katılan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı olan tutum ölçeği puanlarının öğrencilerin lisanslı sporcu olup olmama durumları arasında toplam tutum puanı $p < 0.05$ olduğundan anlamlı bir fark göstermektedir. Lisanslı öğrencilerin lisanssız öğrencilere göre beden eğitimi dersine karşı olan tutumlarının daha yüksek olduğu görölmektedir[62].

Yapılan bir çalışmada ortaöğretim okullarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersine olan beklentileri ve bu beklentilerinin okullar arasında farklılık gösterip göstermediğini karşılaştırılmıştır. Araştırmaya 2007–2008 eğitim-öğretim yılında Ankara il merkezi sınırları içerisinde yer alan ve 9 ayrı statüde öğretim yapan, kadrolu öğretmen, spor salonu, ders malzemesi olarak aynı imkânlara sahip Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 9 ayrı lisede okuyan, 867 lise 1. sınıf öğrencisi katılmıştır. Sonuç olarak ise araştırmaya katılan okulların beden eğitimi ve spor dersinden beklentilerinde farklılıklar olduğu görölmüştür. Öğrencilerin genel anlamda, haftalık beden eğitimi ders saatini yeterli buldukları ancak beden eğitimi ve spor dersinin fiziksel, sosyal ve psikolojik kazanımlarının yeterince gerçekleşmediği fikrine sahip oldukları belirlenmiştir[63].

İlköğretim 2. kademe ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları, öz yeterlilik düzeyleri ve sosyal becerilerinin karşılaştırılması konulu araştırma, İzmir’de bulunan devlet ve özel okullarında okuyan toplam 1337 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda; beden eğitimi dersine yönelik tutum puanlarının, öz yeterlilik ve sosyal beceri puanları arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Beden eğitimi dersine yönelik tutum düzeyi yükseldikçe öz yeterlilik ve sosyal beceri düzeyleri de artmaktadır[64].

2009 yılında yapılan başka bir araştırmada ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutum ve görüşlerini çeşitli değişkenlere göre belirleyip karşılaştırmaktır. Araştırmanın kapsamını, Konya il merkezinde İlköğretim ve orta öğretim kurumlarının 7, 8, 9, 10. sınıflarında öğrenim gören 142’si kız, 158’i erkek toplam 300 öğrenci oluşturmaktadır. Sonuç olarak; cinsiyet farklılığı dikkate alındığında erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre beden eğitimi dersi hakkındaki tutum ve görüşlerinin yüksek ve olumlu olduğu sonucu görülmüştür. Sınıf düzeylerinde ise orta öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin ilköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere göre gelişim dönemleri incelendiğinde 17 yaşında olan öğrencilerin 14, 15, 16 yaşında olan öğrencilere göre beden eğitimi dersi hakkındaki tutum ve görüşlerinin yüksek ve olumlu olduğu sonucu görülmüştür[65].

2.10. Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum İle İlgili Yurt Dışı Araştırmalar

Öğretmen ve öğrencilerin beden eğitimine ilişkin tutumları üzerine yapılan çalışmada fiziksel aktivite içeren beden eğitimi gibi derslerde öğretmen tutum ve davranışlarının öğrencilerin tutum ve davranışlarını etkilediği sonucuna varılmıştır[66].

Yapılan bir araştırmaya göre rastgele seçilen 18-24 yaş arasında bulunan 1183 kadın ve 1056 erkek katılmıştır. Bu araştırma iki ay gibi bir süre sonra 489 kadın ve 405 erkek üzerinde tekrar uygulanmış ve araştırmanın bitiminde gruplar arasında tutumlar açısından program geliştirme bakımından yetersizlik saptanmıştır[67].

Beden eğitimi alanında başarılı olan bazı öğrencilerin beden eğitimi dersini sevmeme nedenleri üzerine yaptıkları araştırma neticesinde öğretmen-öğrenci beklenti değişikliğinin öğrenciler açısından beden eğitimi tutumlarını etkilediği sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin beklentileri öğretme ve bu verimi artırma üzerinedir. Öğrenci ebeveynlerinin derse yaklaşımı da tutumlar üzerinde bir hayli etkili olmaktadır[68].

Ortaokul seviyesindeki öğrencilerin programa dönük tutumlar ve bu tutumlar ardında nelerin gizli olabileceği araştırılmıştır. Bu araştırmaya 348 ortaokul öğrencisi dâhil olmuştur. Kritik vaka tekniği ile toplanan verilerin neticesinde derse yönelik olumlu tutumların 8 ve 9.sınıflarda giderek azaldığı, bunun üzerinde birçok değişkenin etkili olduğu ve cinsiyet farklılığı gibi etmenler de ortaya konmuştur[69].

Beden eğitimi, tutum ve boş zaman egzersizi ilişkisi adına yapılan araştırmada lise öğrencileri üzerinde kız-erkek ve milliyet üzerine derse ilişkin tutum ve boş zaman egzersizi ilişkisi araştırma altına alınmıştır. Tayvan ve Amerika'dan 451 lise öğrencisi araştırmaya dâhil olmuştur ve araştırma akabinde cinsiyet ve milliyet bakımından kayda değer bağıntılar elde edilmiştir. Erkek öğrenciler boş zaman egzersizi değerine kızlara oranla daha yatkın, Amerikalı öğrenciler Tayvanlılara oranla boş zaman egzersizine daha yatkın ve Tayvanlılar Amerikalılara oranla daha olumlu tutum içerisindedirler sonuçları ortaya konmuştur[70].

Beden eğitimi dersi uygulamalarında kız öğrencilerin beklenti, katılım ve tercihlerinin araştırılması için yapılan incelenme sonucunda East Tennesse'de bulunan 5 değişik okul arasından 7. ve 8. Sınıf seviyelerinde toplam 241 öğrenci katılmıştır. 43 madde içeren ölçeğe dayanan aştırmadan öğrencilerin çoğunun derse katıldığı, bayan beden eğitimi öğretmeni tercih ettiği ve kız öğrencilerin katılım oranlarının karma sınıflarda düşmediği gözlemlenmiştir[71].

Başka bir çalışmada Amerika, Çek Cumhuriyeti ve Avusturya'da bulunan lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumları yer almaktadır. Bu çalışmada Adams (1963)'in geliştirdiği "Beden Eğitimi Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Bu 4 ülkeden 1107 lise öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada ülkeler ve cinsiyetlere göre beden eğitime yönelik önemli değişiklikler bulunmuştur[72].

Beden eğitiminde öğrenci tutum ve duygularını değiştirme üzerine yapılan çalışmada fiziksel ve psikolojik yönden sınıflandırılan sporlara fiziksel akrobatik hareketlerin etki edip etmediği araştırılmıştır. Çalışmada bulunanların tutumlarının değişmesinde etki etmenin mühim olduğu sonucuna varılmıştır[73].

Polonya'da yapılan bir çalışmada çocuk ve yetişkinler üzerinde spor üzerine tutum ve ilgileri konulu araştırma yapılmış ve neticesi aletsel amaçlarla karşılaştırılmıştır. Değişik ülkelerden birçok bilim insanı anketler yardımıyla çalışmaya dâhil olmuştur. Amaç okullarda spor adına kurulan kulüplerin eğitime etkilerini keşfetmektir. Kulüplere üye olup olmayan çocuklar ile spora ilişkin tutum ve ilgi farklılığı karşılaştırılmıştır. Tam olarak doğru olan 103 anket okullardan toplanmış, 2704 anket de analiz için belirlenmiştir. Bu ölçek StrzySewski (1990) tarafından geliştirilmiştir. Sonuçlar öğrencilerin olumlu ama çekingen düşüncelere sahip olduklarını kanıtlamaktadır. Kulüplere üye olanların olmayanlara kıyasla daha olumlu düşünceler içinde oldukları, bilişsel unsurların yüksek olmasına karşın aktivite katılımının yetersizliği de göze çarpmaktadır[74].

Bir başka çalışma konusu da ortaokul seviyesi öğrencilerinin beden eğitime karşı tutumları üzerine yapılmıştır. Sınıf düzeyi farkı ile öğrencilerin beden eğitime karşı tutumları incelenmiştir. Çalışma göstermiştir ki beden eğitime karşı tutumlar olumluken sınıf düzeyi arttıkça tutumlarda azalma ortaya çıkmıştır[75].

2008 yılında yapılan çalışmada ise ortaokul seviyesindeki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik bakışları incelenmiştir. ABD içerisinden 199 çocuk çalışmaya dâhil olmuştur. Öğrencilerin risk içeren ve zor olan bölümlerde zevk almadıkları ama eğlence, sağlık, iletişim boyutundan hoşlandıkları görülmüştür. Cinsiyet bakımından

bakıldığında ise kızların daha narin; erkeklerinse riskli hareketleri daha da önemsedikleri anlaşılmıştır. Örgütlü spor aktivitelerine dâhil olmanın beden eğitime ilişkin dikkate değer bir etkisi bulunmaktadır[76].

3. MATERYAL VE METOT

Bu bölümde; araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, araştırmanın örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analiz edilmesi üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının incelendiği bu çalışmada betimsel araştırmalardan Alan Taraması (survey yöntemi) modeli kullanılmıştır. Bu araştırma yönteminin amacı, araştırılmak istenilen olayın veya problemin mevcut durumunu ortaya koymaktır[77].

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmamızın evrenini Kars il merkezin de bulunan 2015-2016 eğitim öğretim yılında öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise bu evren içinden tesadüfi yöntemle seçilen 10 ortaokulda öğrenim gören 5, 6, 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinden 539 kız ve 481 erkek olmak üzere toplamda 1020 öğrenciden oluşturmaktadır.

Şekil 1.Kars İl Merkezinde Bulunan 10 Ortaokul

	Okul İsimleri ve Okulların Numaralandırılması
Kars	1-Şehit Albay İbrahim Karaoğlanoğlu Yatılı Bölge Ortaokulu
Merkez	2-Başbakanlık Toplu Konutlar Ortaokulu
Ortaokulları	3-Kazım Karabekir Paşa Ortaokulu
	4-30 Ekim Toplu Konutlar İdaresi Ortaokulu
	5-Fevzi Paşa Ortaokulu
	6-Gazi Ahmet Muhtar Paşa Ortaokulu
	7-Ziya Gökalp Ortaokulu
	8-Aydın Tanrıverdi Ortaokulu
	9-Mihrali Bey Ortaokulu
	10-Halit Paşa Ortaokulu

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu formda araştırma grubunun demografik özelliklerini belirlemek adına; 1.Okulunuzun adı 2.Cinsiyetiniz nedir? 3.Okuduğunuz sınıf? 4.Annenizin öğrenim durumunu nedir? 5.Babanızın öğrenim durumunu nedir? 6.Okulunuzda veya bir kulüpte lisanslı sporcu musunuz? 7. Ailenizde spor yapan var mı? 8. Aileniz spor yapmanıza izin veriyor mu? Sorularına yanıt vermeleri istenmiştir.

İkinci bölümde ise araştırma grubunun beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumalarını belirlemek adına Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen “Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği” (BESTÖ) kullanılmıştır[1]. Bu ölçek 5’li likert (Şekil 2) tipinde olup 12’si olumlu 12’si olumsuz olmak üzere toplam 24 madde ve tek alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin maddeleri incelendiğinde ise “6, 7, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 23.” maddeler olumlu “1, 2, 3, 4, 5, 8, 11, 13, 19, 20, 22, 24.” maddeler olumsuzdur.

Kars ilindeki 10 ortaokulda öğrenim gören 539 kız ve 481 erkek olmak üzere toplam 1020, 5,6,7. ve 8. sınıf öğrencisine uygulanması sonucu, ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlilik katsayısı 0.93, sınıf içi korelasyon katsayısı 0.85, ölçüt geçerliliği katsayısı 0.83 olarak hesaplanmıştır.

Şekil 2. Likert Tipi Dereceleme Ölçeği

Ölçek maddeleri için	Olumlu Madde	Olumsuz Madde
Tamamen katılıyorum	5	1
Katılıyorum	4	2
Kısmen Katılıyorum	3	3
Katılmıyorum	2	4
Hiç Katılmıyorum	1	5

3.4. Verilerin Toplanması

2015-2016 eğitim öğretim yılında “Öğrenci Kişisel Bilgi Formu” ve “Beden Eğitim ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği” örneklemini oluşturan Kars İlindeki 10 ortaokulun beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarında olan öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Öğrenciler tarafından doldurulan bu anketlerin doğru ve eksiksiz olanların değerlendirmeye katılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS (18) İstatistik programından yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ alınmıştır.

Katılımcıların Beden Eğitim ve Spora İlişkin Tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenebilmesi için t-testi ve ANOVA testleri kullanılmıştır(Şekil 3). Anova Testi sonuçlarında anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için post hoc testleri yapılmış ve bulgular kısmında verilmiştir.

Şekil 3: Değişkenler ve Yapılan İstatistikler

Değişken Adı	Yapılan İstatistik
Cinsiyet	t-testi
Ailenizde Spor Yapan Var mı?	
Lisanslı Sporcu musunuz?	
Okul Adı	ANOVA
Sınıf	
Anne Eğitim Düzeyi	
Baba Eğitim Düzeyi	
Aileniz Spor yapmaya izin veriyor mu?	

4. BULGULAR

Bu bölümde bulgular her alt probleme göre incelenmiş, tablolar şeklinde verilmiş ve tablolar ile ilgili detaylı açıklamalar yapılmıştır. Alt problemlerde değinilen değişkenlere göre öğrencilerin tutum puanları incelenirken önce ele alınan değişkenle ilgili olarak sayısal dağılımları, tutum puanlarının ortalamaları ve standart sapmalarını gösteren tablolar düzenlenmiştir.

Çalışmaya Katılanların Sosyo-Demografik Özellikleri

Şekil 4: Araştırma Grubunun Öğrenim Görmekte Oldukları Okullara Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları

Okudukları Okullara Göre	Frekans	Yüzde	$\bar{X}$	SS
1-Şehit Albay İbrahim Karaoğlanoğlu Yatılı Bölge Ortaokulu	124	12,16	96,40	15,80
2-Başbakanlık Toplu Konutlar Ortaokulu	106	10,39	89,62	16,86
3-Kazım Karabekir Paşa Ortaokulu	100	9,80	100,25	14,13
4-30 Ekim Toplu Konutlar İdaresi Ortaokulu	97	9,51	91,15	15,87
5-Fevzi Paşa Ortaokulu	119	11,67	99,34	13,80
6-Gazi Ahmet Muhtar Paşa Ortaokulu	103	10,10	97,21	14,39
7-Ziya Gökalp Ortaokulu	96	9,41	105,98	12,29
8-Aydın Tanrıverdi Ortaokulu	85	8,33	102,15	14,51
9-Mihrali Bey Ortaokulu	93	9,12	93,61	16,63
10-Halit Paşa Ortaokulu	97	9,51	95,39	14,30
Toplam	1020	100,00	97,03	15,58

Şekil 4'te çalışmaya katılan öğrencilerin okullara göre sayısal dağılımları ve yüzdeleri verilmiştir.

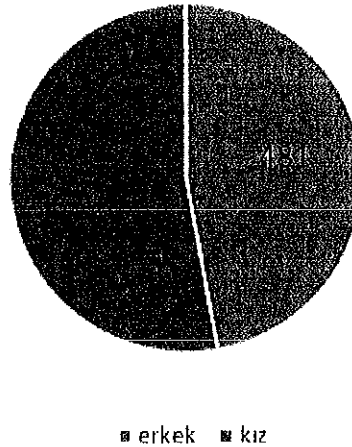
Çizelge1: Araştırma Grubunun Öğrenim Gördükleri Okullara İlişkin Anova Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	22156.498	9	2461.833	11.042	.000	
Gruplarıçi	225190.498	1010	222.961			
Toplam	247346.996	1019				

Çizelge 1'e bakıldığında araştırma grubunun Beden Eğitimi ve Spor dersine ilişkin tutumlarının okul türlerine bakıldığında beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [F(9-1010), p<.05]. Okullar arası farkın hangi okullar arasında olduğunu belirlemek için yapılan post hoc testleri sonuçlarına göre ise; (1-7),(2-3),(2-5),(2-6),(2-7),(2-8),(3-4),(4-5),(4-7),(4-8),(5-7),(6-7),(7-10),(7-9) ve (8-9) okulları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır (Şekil 1). Başka bir ifade ile öğrencilerin buldukları okullara göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılıklar vardır.

Şekil 5: Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin Sayısal Dağılımları

Cinsiyete Göre Dağılım

Şekil 5’de çalışmaya katılan araştırma grubunun cinsiyete göre dağılımları verilmiştir. Bu sonuçlara göre araştırma 539 kız öğrenci katılırken 481 de erkek öğrenci olmak üzere toplam 1020 öğrenci katılmıştır.

Çizelge 2: Araştırma Grubunun Cinsiyet Değişkenine İlişkin T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kadın	539	96.83	15.13	1018	.438	.661
Erkek	481	97.26	16.07			

Çizelge 2’ye bakıldığında araştırma grubunun beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre t testi sonuçları anlamlı farklılık göstermemektedir [t(1018), p<.05]. Bu sonuca göre öğrencilerin cinsiyetlerinin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarında bir farklılığa yol açmadığını ortaya koymaktadır.

Şekil 6: Araştırma Grubunun Öğrenim Görmekte Oldukları Sınıf Değişkenine Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları

Oldukları Sınıfa Göre	Frekans	Yüzde	$\bar{X}$	SS
5. Sınıf	257	25,20	98,69	15,75
6. sınıf	254	24,90	99,37	14,37
7. sınıf	256	25,10	95,57	15,17
8. sınıf	253	24,80	94,48	16,51
Toplam	1020	100,00	97,03	15,58

Şekil 6’da araştırma grubunu öğrenim gördükleri sınıflara göre frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Bu tabloya göre 5. sınıfta 257, 6. sınıfta 254, 7. sınıfta 256 ve 8. sınıfta 253 öğrenci olduğu görülmektedir. Araştırma grubunun %24,8’inin 8.sınıf, %25,1’inin 7.sınıf, %24,9’unun 6.sınıf ve %25,2’sinin de 5 sınıfta okudukları görülmektedir.

Çizelge 3: Araştırma Grubunun Öğrenim Görmekte Oldukları Sınıf Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	4289.466	3	1429.822	5.977	.000	(5-8) (6-8)
Gruplarıçi	243057.530	1016	239.230			
Toplam	247346.996	1019				

Çizelge 3'e bakıldığında analiz sonuçları ışığında, sınıf düzeyi değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [F(3-1016), p<.05]. Başka bir ifade ile öğrencilerin buldukları sınıf düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları anlamlı farklılıklara neden olmuştur. Sınıflar arası farkın hangi sınıflar arasında olduğunu belirlemek için yapılan post hoc testleri sonuçlarında ise istatistiksel olarak 8. Sınıf öğrencilerine nazaran 5. ve 6. sınıflarda okuyan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Şekil 7: Araştırma Grubunun Anne Öğrenim Düzeyi Durumuna Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları

Anne Öğrenim Düzeyi Durumları	Frekans	Yüzde	$\bar{X}$	SS
Okuryazar	179	17,55	96,57	14,64
İlkokul/ilköğretim	537	52,65	97,36	16,04
Lise	242	23,73	96,17	15,32
Üniversite	62	6,08	98,82	15,27
Toplam	1020	100,00	97,03	15,58

Şekil 7'de bakıldığında araştırma grubunun anne öğrenim düzeyi durumuna göre frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Katılımcıların annenizin öğrenim durumu nedir, sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında % 52,65 ile büyük bir çoğunluğunun ilkokul veya ilköğretim mezunu oldukları görülmektedir.

Çizelge 4: Araştırma Grubunun Anne Öğrenim Düzeyi Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	474.898	3	158.299	.651	.582	
Gruplarıçi	246872.098	1016	242.984			
Toplam	247346.996	1019				

Çizelge 4'e göre araştırma grubunun anne öğrenim düzeyi durumuna göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır [F(3-1016), p>.05]. Bu sonuca göre öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeylerinin onların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında bir farklılığa yol açmadığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Şekil 8: Araştırma Grubunun Baba Öğrenim Düzeyi Durumuna Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları

Baba Öğrenim Düzeyi Durumları	Frekans	Yüzde	$\bar{X}$	SS
Okuryazar	108	10,59	95,35	16,13
İlkokul/ilköğretim	397	38,92	96,47	16,08
Lise	344	33,73	97,07	15,21
Üniversite	171	16,76	99,33	14,65
Toplam	1020	100,00	97,03	15,58

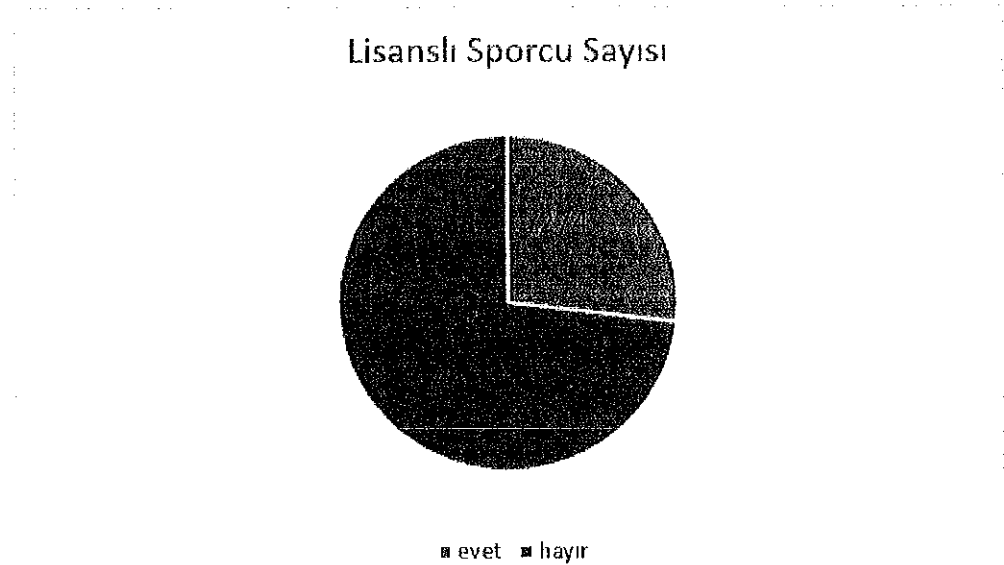
Şekil 8'de Baba öğrenim düzeyleri incelendiğinde okuryazar 108, ilkokul/ilköğretim 397, lise 344 ve üniversite mezunu 171 veli olarak karşımıza çıkmaktadır. Katılımcıların babasının öğrenim durumu nedir, sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında % 10,59'unun okuryazar, %38,92'sinin ilkokul veya ilköğretim mezunu oldukları, %33,73'ünün lise mezunu ve % 16,76'sının ise üniversite eğitim seviyesine sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 5: Araştırma Grubunun Baba Öğrenim Düzeyi Durumuna Göre Anova Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	1333.589	3	444.530	1.836	.139	
Gruplarıçi	246013.407	1016	242.139			
Toplam	247346.996	1019				

Çizelge 5'e göre araştırma grubunun baba öğrenim düzeyi durumuna göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır [F(3-1016), p>.05]. Sonuç olarak öğrencilerin baba öğrenim durumları onların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında bir farklılığa yol açmadığı sonucunu ortaya koymaktadır.

Şekil 9: Araştırma Grubunun Lisanslı Sporcu Değişkenine İlişkin Sayısal Dağılımları

Şekil 9'a bakıldığında araştırma grubunun lisanslı sporcu değişkenine göre dağılımları verilmiştir. Bu sonuçlara göre 274 öğrenci lisanslı olarak spor yapıyorken 746 öğrenci lisanslı sporcu değildir.

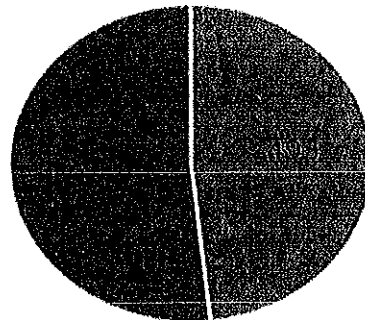
Çizelge 6: Araştırma Grubunun Lisanslı Sporcu Olup Olmadıkları Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Lisanslı Sporcumu	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Evet	274	97.04	15.86	1018	.015	.988
Hayır	746	97.03	15.48			

Çizelge 6'da araştırma grubunun beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının lisanslı sporcu olup olmamasına göre t testi sonuçları anlamlı düzeyde çıkmamıştır[t(1018), p<.05]. Bu sonuca göre öğrencilerin lisanslı sporcu olup olmadıkları onların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında bir farklılığa neden olmadığı sonucuna varılabilir.

Şekil 10: Araştırma Grubunun Ailelerinde Spor Yapanların Olup Olmadığı Değişkenine İlişkin Sayısal Dağılımları

Ailede Spor Yapan

■ evet ■ hayır

Şekil 10’da araştırma grubunun ailelerinde spor yapanların olup olmadığı değişkenine ilişkin sayısal dağılımlarına göre 493 kişi ailelerinde düzenli spor yapanların oluğunu, 527 kişni ise ailelerinde spor yapmanın olmadığını belirtmiştir.

Çizelge 7: Araştırma Grubunun Ailelerinde Spor Yapanların Olup Olmadığı Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ailede spor yapan var mı	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Evet	493	98.23	15.27	1018	2.388	.017
Hayır	527	95.91	15.79			

Çizelge 7’de araştırma grubunun beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının ailede spor yapanlar ile yapmayanlar arasındaki fark spor yapanlar lehine t testi sonuçlarına göre anlamlı düzeyde çıkmıştır [$t(1018)$, $p<.05$]. Bu sonuçlara göre ailede spor yapanların olduğu öğrenci grubu diğer öğrenci grubuna göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları daha yüksek ve anlamlı çıkmıştır.

Şekil 11: Araştırma Grubunun Ailelerinin Spora İzin Verme Durumlarına Göre Frekans Ve Yüzde Dağılımları

Ailelerinin Spora İzin Verme Durumu	Frekans	Yüzde	$\bar{X}$	SS
İzin Veren Aile	853	83,63	97,64	15,36
İzin Vermeyen Aile	34	3,33	94,65	15,78
Kısmen İzin Veren Aile	133	13,04	90,94	18,45
Toplam	1020	100,00	97,03	15,58

Şekil 11’de araştırma grubundaki katılımcıların “Aileniz spor yapmanıza izin veriyor mu?” sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında %83,63 gibi büyük bir çoğunluğunun “evet” yanıtı verdikleri görülmektedir.

Çizelge 8: Araştırma Grubunun Ailelerinin Spora İzin Verme Durumlarını Gösteren Anova Testi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	2333.654	2	1166.827	4.843	.008	
Gruplarıçi	245013.342	1017	240.918			
Toplam	247346.996	1019				

Çizelge 8’de araştırma grubunun ailelerinin spora izin verme durumlarına bakıldığında, aile iznine göre öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$F_{(2-1017)}$, $p<.05$]. Başka bir ifade ile öğrencilerin ailelerinin izin verme durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark vardır. Bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan post hoc testleri sonuçlarına göre spor yapmaya izin veren aileler ile spor yapmaya izin vermeyen ailelerin karşılaştırılması sonucunda spor yapmaya izin veren aileler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde araştırmanın istatistiksel verilerine dayanılarak yorumlanan sonuçların literatür taramasıyla beraber tartışmasına yer verilmiştir.

Araştırma grubunun beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının analiz sonuçlarına göre, okul türlerine bakıldığında beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [F(9-1010), p<.05]. Başka bir ifade ile öğrencilerin buldukları okullara göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı farklılıklar vardır. Okullar arası farkın hangi okullar arasında olduğunu belirlemek için yapılan post hoc testleri sonuçlarına göre ise; (1-7),(2-3),(2-5),(2-6),(2-7),(2-8),(3-4),(4-5),(4-7),(4-8),(5-7),(6-7),(7-10),(7-9) ve (8-9) okulları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur(Çizelge 1).

Benzer bir çalışmada ise ortaöğretim okullarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi dersi hakkındaki düşünceleri ve beklentileri adlı araştırmasından elde edilen bulgulara göre imam-hatip lisesi öğrencilerinin diğer okullardaki öğrenciler ile arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermiştir; Bu çalışma sonuçları ile bizim çalışmamızın sonuçları örtüşmektedir[63].

Literatür taraması yapıldığında yine benzer çalışmalardan biri olan genel lise ve imam hatip lisesi öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türüne göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının farklılaşp farklılaşmaması açısından öğrencilerin tutumları incelendiğinde, genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin ölçülen tutumları (X= 87,86), imam hatip liselerinde öğrenim gören öğrencilerin tutumlarına (X= 85,83) göre nispeten daha yüksek bulunmuştur. Ancak istatistiksel olarak genel liselerde öğrenim gören öğrencilerin tutumları ile imam-hatip liselerinde öğrenim gören öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır[78].

Yapılan başka bir araştırmada genel lise öğrencilerinin tutum puanlarının, mesleki ve teknik lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark göstermediği saptanmıştır[61]. 2007 yılında yapılan araştırmada ise ortaöğretim öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türüne göre beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları incelendiğinde; öğrencilerin meslek lisesinde öğrenim görmeleri ile diğer liselerde (anadolu, anadolu öğretmen, fen ve genel lise) öğrenim görmelerine göre beden eğitimi ve spora ilişkin tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu çalışmaların sonuçları da bizim çalışmamızla benzerlik göstermemektedir[59].

Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı yapılan tutum çalışmalarında bazı çalışmaların sonuçları bizim çalışmalarımızla benzerlik gösterirken bazı çalışmaların sonuçları farklılık göstermektedir. Bunun nedeni olarak okulların buldukları sosyal çevre, spor tesisleri, beden eğitimi öğretmenleri ve okulun sportif başarıları gibi birçok faktörden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırma grubunun beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre t testi sonuçları anlamlı farklılık göstermemektedir [t(1018), p<.05]. Bu sonuca göre öğrencilerin cinsiyetlerinin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarında bir farklılığa yol açmadığını ortaya koymaktadır (Çizelge 2).

Literatür araştırmasında benzer çalışmalar incelendiğinde ise 2014 yılında yapılmış olan çalışmanın sonucunda 9.sınıf öğrencilerin beden eğitimi dersine olan tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir[79]. Başka bir çalışmada ise katılımcıların cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersi tutum ölçeğinden aldıkları puanların karşılaştırılması sonucunda gruplar arası anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır[80].

Bu sonuçların aksine 2006 yılında yapılan bir çalışma sonucuna göre ise öğrencilerin tutum puanları ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir, erkek öğrencilerin tutum ortalamalarının bütün sınıf düzeyinde kızlara göre yüksek olduğu gözlenmiştir[8].

Başka bir çalışmada 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını karşılaştırdıkları araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin tutum ortalamalarında cinsiyete göre anlamlı fark gözlenmiştir[81]. İlköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi dersi hakkındaki tutum ve görüşlerinin incelendiğin de cinsiyet değişkenine göre Beden eğitimi dersine karşı göstermiş oldukları tutum ve görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur[65]. Yapılan bir çalışma sonucunda ise öğrencilerin beden eğitimi ve spor tutum ölçeği puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermiştir[82]. Bir diğer çalışma sonucuna göre ise cinsiyetlerine göre lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları sonuçlarına göre; kızlar ve erkeklerin tutumları karşılaştırıldığında erkeklerin tutum puanları kızlara oranla daha yüksek olduğu gözlenmiştir[83].

2010 yılında yapılan çalışma sonucuna göre erkeklerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının kızların beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarından istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir[84]. Türkiye'deki ilköğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine olan tutumları adlı çalışma sonucuna göre ilköğretim de okuyan kız öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran tutumlarının daha olumlu olduğu gözlemlenmiştir[85]. Bir başka çalışmada öğrencilerin tutum puanları arasında istatistiksel olarak fark olduğu görülmektedir[53]. Beden eğitimine olan tutum ve boş zaman egzersizi arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda lisede öğrenim gören erkek öğrencilerin kızlara göre daha fazla beden eğitimine ilişkin tutum puanlarına ve boş zaman egzersiz değerlerine sahip olduğu gözlenmiştir[70].

Yapılan benzer çalışmaların sonuçları genellikle kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarında istatistiksel olarak farklılıklara neden olduğu ve ağırlıklı olarak erkek öğrenciler lehine sonuçlandığını ortaya koymaktadır. Literatürde bizim çalışma sonucumuzu destekler sonuçlar ortaya konulsa da çalışma sonucumuzun aksine destekleyen çalışmaların da olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların nedenleri arasında öğrencilerin derslerde kendilerini daha rahat hissetmeleri, daha hareketli ve enerjik olmaları gibi nedenler sayılabilir; fakat okullarda sunulan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin bütün öğrencilere aynı imkânlarla sunulması, okul sporlarında tüm spor branşlarında kız takımlarının bulunması, okullarda görev yapan benden eğitimi ve spor

öğretmenlerinin tüm öğrencilerin gelişimine yardımcı olması ve onlara eşit fırsatlar sunması bu sonucun ortaya çıkmasına neden olduğu söylenebilir.

Sınıf düzeyi değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [F(3-1016), p<.05]. Başka bir ifade ile öğrencilerin buldukları sınıf düzeylerine göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları anlamlı farklılıklara neden olmuştur. Sınıflar arası farkın hangi sınıflar arasında olduğunu belirlemek için yapılan post hoc testleri sonuçlarında ise istatistiksel olarak 8. Sınıf öğrencilerine nazaran 5. ve 6. sınıflarda okuyan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.(Çizelge 3).

Benzer çalışmalar incelendiğinde ise öğrenciler arasındaki sınıf farkının da beden eğitimi dersine karşı tutum üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Yapılan bir çalışmada, 10. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre beden eğitimi dersi hakkındaki tutum ve görüşlerinin yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır[65]. 2006 yılında yapılan bir araştırmaya göre öğrenci tutum puan ortalamalarında sınıf düzeylerine göre anlamlı fark bulunmuştur[81]. İlköğretim 6, 7,8. Sınıf düzeylerine göre yapılan araştırmada istatistiksel olarak anlamlı fark gözlenmiştir. Öğrencilerin tutum puanları ortalamalarını sınıf seviyesi yükseldikçe düştüğü gözlenmiştir[8].

Yapılan bir araştırmada ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyine göre tutum ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır[75]. Yapılmış başka bir çalışmada ise çalışma sonuçlarında yine öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında sınıf değişkeninin anlamlı sonuçlar çıkmasına neden olduğu görülmüştür[1, 8].

Çalışma sonucumuzu destekler nitelikte olmayan çalışmalarda mevcuttur. 2011 yılında yapılan bir çalışmaya göre katılımcıların sınıf dağılımları ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır[80]. Ayrıca başka bir araştırma sonucuna göre ise öğrencilerin sınıf değişkenlerinin onların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında bir farklılığa neden olmadığı sonucunu ortaya koymuştur[86].

Literatür taraması sonucunda benzer çalışmaların büyük bir kısmı çalışmamızın sonucunu destekler niteliktedir. Genel olarak sınıf yükseldikçe beden eğitimi ve spor dersine karşı olan tutumda düşüş görülmektedir. Bu durumun nedeni olarak ise alt sınıftaki öğrencilerin beden eğitimi dersini bir fırsat olarak görüp okul takımlarında yer alabilmek için dersi bir basamak olarak kullandıklarını söylemek mümkündür. Ayrıca üst sınıflardaki öğrencilerin ise spor liselerine giriş sınavlarına hazırlık amacıyla alt sınıflarda almış oldukları beden eğitimi dersi kazanımlarının onlara vermiş olduğu haz ve yeterlilik duygusu gibi nedenlere bağlı olarak bu tür sonuçların ortaya çıktığı savunulabilir.

Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır [F(3-1016), p>.05]. Bu sonuca göre öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeylerinin onların Beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında bir farklılığa yol açmadığı sonucunu ortaya koymaktadır (Çizelge 4).

Literatür araştırmasında benzer çalışmalar incelendiğinde karşımıza şu sonuçlar çıkmaktadır: Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarının anne eğitim durumlarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir[70]. Başka bir çalışma sonucunda ise anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur[78]. 2007 yılında yapılan çalışmada ise öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarında annelerinin eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür[59].

Bu çalışmalar bizim çalışma sonucumuzu destekler nitelikte olup benzer sonuçlara ulaşılmıştır fakat farklı sonuçların ortaya konulduğu çalışmalar da bulunmaktadır. Bunları şu şekilde açıklamak gerekirse 2007 yılında yapılan bir araştırma sonucuna göre annelerinin eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı düzeyde farklılaşma bulmuştur[61]. Bir başka çalışmada da katılımcıların verdikleri cevaplar incelendiğinde katılımcıların annelerinin eğitim durumu ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır[80]. Yapılmış başka bir çalışmaya göre anne eğitim düzeyi değişkenlerinde öğrencilerin tutum ölçek puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur[13]. Ayrıca 15-19 yaş grubundaki öğrencilerin spora katılımları ile anne öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulmuştur[87].

Yapılan araştırmalar ortaya koymaktadır ki öğrencilerin anne öğrenim düzeyleri çocukların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında farklı sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çalışmaların birbirinden farklılık göstermesinde annenin spora bakış açısı, sporcu olması ya da önceden spor yapması, sporun çocuk için öneminin annenin öğrenim düzeyi arttıkça bu algının da artması gibi birçok nedenden kaynaklandığı söylenebilir.

Baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır [F(3-1016), p>.05]. Sonuç olarak öğrencilerin baba öğrenim durumları onların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında bir farklılığa yol açmadığı sonucunu ortaya koymaktadır (Çizelge 5).

Literatür araştırmasında benzer çalışmalar incelendiğinde; 2014 yılında yapılmış bir çalışmada öğrencilerin test sonuçlarının sonucunda beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarının baba eğitim durumlarına göre farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir[79]. Başka bir çalışmada ise baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur[78]. Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarında babalarının eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma bulunamamıştır[59]. Ayrıca başka bir çalışmaya katılanların verdikleri cevaplar

incelendiğinde katılımcıların baba eğitim durumları ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır[80].

Yapılmış benzer çalışma sonuçları ortaya koymaktadır ki öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında baba öğrenim düzeyinin bir etkisi olmadığını ortaya koymaktadır. Anne Öğrenim düzeyi sonuçlarına paralel bir sonucun çıkması ailede ebeveynlerin öğrenim durumlarının öğrencilerin tutum düzeylerinde herhangi bir etkisi olmadığı sonucuyla da birleşmektedir.

Bu çalışmaların aksine farklı sonuçlanmış çalışmalarda bulunmaktadır. İlköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören kız öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumları isimli çalışmada kız öğrencilerin tutum ölçek puanlarının anne ve babalarının eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmasında istatistiksel düzeyde anlamlı bir fark bulunmuştur[13]. Bu farkın örneklem grubunun büyüklüğü ve özelliği, coğrafi farklılık, ailenin ekonomik ve sosyolojik durumu gibi nedenlerden kaynaklandığı savunulabilir.

Beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının lisanslı sporcu olup olmamasına göre t testi sonuçları anlamlı düzeyde çıkmamıştır [t(1018), p<.05]. Bu sonuca göre öğrencilerin lisanslı sporcu olup olmadıkları onların beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında bir farklılığa neden olmadığı sonucunu ortaya koymaktadır (Çizelge 6).

Literatür araştırmasında benzer çalışmalar incelendiğinde Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinden Lisanslı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Akademik Başarılarının Karşılaştırılması konulu çalışmalarında, lisanslı öğrencilerle lisanslı olmayan öğrencilerin akademik başarıları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir[88]. Bu sonuçlar bizim çalışmamızı destekler niteliktedir.

Bu çalışmaların aksine farklı sonuçlanmış çalışmalarda bulunmaktadır. 2014 yılında yapılan bir çalışmada herhangi bir kulüpte spor yapan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarının puan ortalamaları yapmayanlara oranla daha yüksektir. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarının herhangi bir kulüpte spor yapma durumlarına göre farklılaştığı tespit edilmiştir[79]. Ayrıca sporla aktif olarak

uğraşan ve uğraşmayan lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumları karşılaştırılmış, beden eğitimiyle ilgili görüşleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Tutum puan ortalamaları dikkate alındığında aktif sporcu öğrencilerin aktif sporcu olmayan öğrencilere göre tutum puanları yüksek çıkmıştır[89].

İlköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerinde yapılmış olan bir araştırmada, öğrencilerin spora aktif katılıp katılmadıklarına yani sporcu lisansına sahip olup olmamaları durumuna bakıldığında, sporcu lisansına sahip olan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sporcu lisansına sahip olmayan öğrencilere oranla tutum puanları ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir[8]. Spora katılım konulu bir araştırmada ise lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını ölçmeyi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yapılan araştırmaya göre sporcu katılımcıların sporcu olmayan lise öğrencilerine göre tutumlarının önemli derecede yüksek olduğu ortaya çıkmıştır[83].

Ankara merkez ilçelerinde eğitim öğretim gören ilköğretim, lise ve üniversite düzeyindeki öğrencilerle yapılan araştırmada spor yapan ve yapmayan öğrencilerin durumlarını beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarını ölçmeyi amaçlamışlardır. Bunun için toplam 2630 öğrenci ile yapılan araştırmada, spor yapan ve yapmayanlar incelendiğinde sporcu öğrencilerin tutum puanlarının spor yapmayanlara göre daha olumlu olduğu yönündedir[90]. Başka bir çalışmada, boş zamanlarında her zaman egzersiz veya spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının diğer öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür[61]. Başka bir araştırmada lisanslı öğrencilerin lisanssız öğrencilere göre beden eğitimi dersine karşı olan tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür[62].

Yapılan benzer çalışmaların sonuçları ele alındığında öğrencilerin okulda veya bir kulüpte lisanslı sporcu olup olmamalarına bakıldığında genellikle öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarında lisanslı sporcuların tutumlarının lisanssız sporculara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumlarında farklı sonuçların ortaya çıkmasına sebep olan faktörler coğrafi

farklılıklar, öğretim kademesindeki farklılıklar, öğrencilerin okullarda aldıkları beden eğitimi dersinin içeriği ve kapsamı, spor yapma imkânı, beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilere eşit eğitim sunmaları, bölgede bulunan spor kulüplerinin sayısı ve çeşitliliği gibi etkenlerin yanı sıra okul takımlarının öğrencilere sunmuş olduğu fırsatlardan ötürü bu farklılıkların ortaya çıktığı söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının ailede spor yapanlar ile yapmayanlar arasındaki fark spor yapanlar lehine t testi sonuçlarına göre anlamlı düzeyde çıkmıştır[t(1018), p<.05]. Bu sonuçlara göre ailede spor yapanların olduğu öğrenci grubu diğer öğrenci grubuna göre beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumları daha yüksek ve anlamlı çıkmıştır(Çizelge 7).

Benzer çalışma sonuçlarına bakıldığı zaman ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları üzerine yapılan araştırmalarda ailesinde spor yapan olan öğrencilerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları, ailesinde spor yapan olmayan öğrencilerin tutumlarına göre yüksek çıkmıştır ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür[59]. Başka bir çalışmada da 15–19 yaş grubunda ki öğrencilerin spor aktivitelerine aktif katılımları üzerine yapılan çalışmada; sosyo-kültürel olarak farklı kesimlerden çocukların boş zamanlarında spora katılımlarına bakıldığında, öğrencinin ailesinde spor yapan birinin bulunmasının önemli bir etken olduğu görülmüş ve ailesinde spor yapan bireyin olması ile spora katılım arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur[87]. Bu sonuçlar bizim çalışmamızı destekler niteliktedir. Literatürde benzer sonuçların aksine farklılıklarda gözlemlenmektedir. Bu farklılıklar 2011 yılında yapılan bir çalışmada şu şekilde karşımıza çıkmaktadır: İkinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları üzerine yapılan araştırmada “Ailede spor yapan var mı?” sorusuna verdikleri cevaplara göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır[80].

Bir ailede spor yapan ya da sporun içinden gelen birinin var olması çocukta da spora karşı bir ilginin olması ve spora karşı tutumda bir farklılığa neden olabileceği varsayılabilir. Sporun fizyolojik etkilerinin yanı sıra sosyolojik ve psikolojik faydalarını gören aile bireyleri çocukların spora yönlendirilmesinde daha yüksek bir farkındalığa sahip olmakla birlikte onları spora yönelmelerinde etkin rol oynayacaklarıdır. Buna paralel olarak okulda da öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine karşı tutumda da bir farklılık sağlayacağı görüşü savunulabilir.

Aile iznine göre öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur [$F_{(2-1017)}$, $p < .05$]. Başka bir ifade ile öğrencilerin ailelerinin izin verme durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark vardır. Bu anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan post hoc testleri sonuçlarına spor yapmaya izin veren aileler ile spor yapmaya izin vermeyen ailelerin karşılaştırılması sonucunda spor yapmaya izin veren aileler lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. (Çizelge 8).

Bu sonuç ailelerin çocukların spora yönelmelerinde engelleyici bir unsur olmadığını söylemeye fırsatı verebilir; çünkü aile sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir. Ailenin sosyalleşme üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağını belirlemede önemli rol oynar.

Alan yazını taramasında da benzer çalışmalara rastlanmış fakat bizim çalışma sonucumuzla benzerlik göstermemiştir. "Aileniz spor yapmanıza izin veriyor mu?" sorusuna katılımcıların vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde katılımcıların beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında varyans analizi ile karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır[80]. Başka bir çalışmaya bakıldığında bireyi etkileme olasılığı yüksek olarak beklenen aile, spora katılım açısından arka sıralarda gelmekte, bireyi okul ortamı ve bu sosyal ortamın çocuğun görüşlerinde daha etkili olduğu belirlenmiştir[91]. 2011 yılında yapılan başka bir araştırmada ise gerek sporla aktif olarak uğraşan gerekse sporla aktif olarak uğraşmayan lise öğrencilerinin Beden Eğitimi dersine karşı olan tutumlarında ailenin etkisinin istatistiksel olarak anlamsız olduğu

yorumu yapılabilir[89]. Bu farklılığın nedeni olarak lise öğrencileri üzerinde aile baskısının daha az olduğu ve lise çağındaki öğrencilerin sportif faaliyetlere katılımında aileden olumsuz bir davranış görmedikleri fikri savunulabilir.

5.1.2. Öneriler

1. Araştırmadan elde edilen sonuçlarla literatürdeki sonuçların bazı değişkenler açısından farklılık göstermesi bu ve benzer konular üzerine daha fazla çalışmanın yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.
2. Araştırmada kullanılan ölçeğin müfredata ve dersin içeriğine yönelik ifadeler içermesi, öğretim yöntemlerinin değerlendirilmesi noktasında öğretmenlere ve araştırmacılara faydalı olabileceği düşünülmektedir.
3. Araştırma grubunun Kars ili merkezinde bulunan on devlet ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerden oluşması, araştırmanın sınırlılığı olarak değerlendirilebilir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda daha geniş ve farklı örneklem gruplarına ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.
4. Araştırma konusu farklı araştırma yöntemleriyle ele alınarak araştırmaya başka bir boyut kazandırılabilir.
5. Araştırmada farklı örneklem grupları arasında karşılaştırmalar yapıp daha net sonuçlar ortaya konulabilir.

6. KAYNAKLAR

- [1] Demirhan, G. ve Altay, F., (2001) Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği II. H.Ü. Spor Bilimleri Dergisi, 12 (2). 9-20.
- [2] Çöndü, A., Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2004.
- [3] Kangalgil M., Hüntik D., Demirhan G., 2006, İlköğretim, Lise Ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. Hacettepe J. of Sport Sciences Spor Bilimleri Dergisi; 17 (2).
- [4] Mirzeoğlu, N., (Editör), Spor Bilimlerine Giriş. Ankara: Bağırhan Yayımevi, 2003.
- [5] Steinberg L. Ergenlik. Çeviren: Çok F. 1. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi Yayıncılık; 2007.
- [6] Yalçın, H.F., Beden Eğitimi Öğretmenleri El Kitabı. Ankara: Gazi Eğitim Fakültesi Yayınları; 1998.
- [7] Şirinkan, A., Çalışkan, E., Gündoğdu, K., Şirinkan, S., Bay, E., Kürkçü, R., 2008, İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersleri Hakkındaki Görüşleri (Erzurum İli Örneği). Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10 (1).

- [8] Hüntük, D., Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Programı. Ankara, 2006.
- [9] Bozdoğan, A.E., Yalçın, N., 2005, İlköğretim 6,7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilgisi Derslerindeki Fizik Konularına Karşı Tutumları. Gazi Üniversitesi. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. 6 (1)
- [10] Silverman, S. and Scrabis, K.A., 2004, A Review of Research on Instructional Theory in Physical Education 2002-2003. International Journal of Physical Education, 41, (1).
- [11] Hogg, M.A.,Vaughan, G.M., Sosyal Psikoloji. Çeviren: Yıldız İ. Gelmez A. 1. Baskı, Ankara: Ütopya Yayınevi, 2006.
- [12] Güllü, M. ve Güçlü, M., 2009, Orta Öğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3 (2).
- [13] Holoğlu, O.G., İlköğretim İkinci Kademe Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa, 2006.
- [14] İnceoğlu, M., Tutum algı ve iletişim (5.Basım). İstanbul: İyi İşler Yayıncılık ve Matbaacılık, 2010.
- [15] Tavşancıl, E., Tutumların Ölçülmesi ve SPSS Veri Analizi. Nobel Yayınları. Ankara, 2002.

- [16] Ülgen, G., Eğitim Psikolojisi, Ankara: Birey ve Öğrenme. Bilim Yayınları, 1995.
- [17] İnceoğlu, M., Tutum Algı İletişim. Verso Yayıncılık, Ankara, 1993,
- [18] Tekarslan, E., Baysal, C., Şencan, H. ve Kılınc, T., Sosyal Psikoloji. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1989.
- [19] Eroğlu, B., Öğretmenlik Uygulamasının Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Mesleki Yeterlikleri ve Mesleğe Yönelik Tutumları Üzerine Etkileri. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2011.
- [20] Özdemir, S., Yalın, İ., Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000.
- [21] Bernstein, D.A. and Others, 1994, Psychology, (Third Edition). Boston: Houghton Mifflin Company.
- [22] Penner, L.A., 1978, Social Psychology, Oxford University Press. Newyork.
- [23] Kağıtçıbaşı, Ç., Yeni İnsan ve İnsanlar, (Onuncu Basım). İstanbul: İ: Evrim Yayınevi, 2005.
- [24] Berkowitz, L., A Survey of Social Psychology, (Second Edition). NewYork: Holt, Rinehartand Winston, 1980.
- [25] Krech, David and Crutchfield, R. S., Sosyal Psikoloji, (Çev. Erol Güngör). İstanbul: (Üçüncü Baskı). Ötüken Yayın, 1980.
- [26] Aronson, E., Wilson, T. D. and Akert, R.M., 2005, Social Psychology. (Fifth Edition). New York: Pearson Education International.

- [27] Taylor, S. E., Peplav, L.A., and Sears, D.O., 1996, Social Psychology, (Eleventh Edition). New Jerje: Pearson Education İnternational.
- [28] Baysal, A.C., Sosyal ve Örgütsel Psikolojide Tutumlar. İstanbul Üniversitesi Yayınları İşletme Fakültesi Yayınları, 1981.
- [29] Sakallı, N., , Sosyal Etkiler. Ankara: İmge Kitabevi, 2001.
- [30] Tavşancıl, E., Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2006.
- [31] Güney, S., Davranış bilimleri. (4.Baskı). Ankara: Nobel Yayın, 2008.
- [32] Baysal, A.C. ve Tekarslan, E., Davranış Bilimleri. Avcıol Basım Yayın, İstanbul, 2.Basım, 1996.
- [33] Kağıtçıbaşı, Ç., Yeni İnsan ve İnsanlar. 10. Baskı. İstanbul: Evrim Yayınevi, 1999.
- [34] Binbaşıoğlu, C., Eğitim Psikolojisi. Gül Yayınları. Ankara, 1995.
- [35] Morgan, C.T., Psikolojiye Giriş. Çeviren: Arıcı H, Aydın O. 14. Baskı. Ankara: Meteksan A.Ş, 2000.
- [36] Morgan, C.T., Psikolojiye Giriş, Çev: Sirel Karakaş, 11. Baskı, Meteksan A.Ş. , Ankara, 1995.
- [37] Hogg, M.A., Vaughan, G.M., İkna ve Tutum Değişimi, Çev: Yıldız, İ., Gelmez, A., 1. Baskı, Sözkese Matbaası, Ankara, 2007.
- [38] Güney, S., Davranış Bilimleri ve Yönetim Psikolojisi Terimler Sözlüğü. Ocak Yayınları. Ankara, 1998.

- [39] Ertürk, S., Eğitimde Program Geliştirme. Hacettepe Üniversitesi Basım Evi. Ankara, 1972.
- [40] Erhan, S.E., Tamer K., 2009, Doğu Anadolu bölgesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında beden eğitimi dersi için gereken tesis araç-gereç durumları ile öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiler, Atabesbd.
- [41] Canakay, E.U., Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 2006.
- [42] Wuest AD., Bucher CA., 1999, Foundations of Physical Education and Sport, McGraw- Hill, Boston, 43–45.
- [43] Demirel, Ö., Ün, K., Eğitim Terimleri Sözlüğü. Ankara: Şafak Matbaası, 1987.
- [44] Bindak, R., 2005, Tutum Ölçeklerinde Madde Seçmede Kullanılan Tekniklerin Karşılaştırılması. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 10.
- [45] Şencan, H., Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlilik ve Geçerlilik, Seçkin Kitapevi, Ankara, 2005.
- [46] Baykul, Y., Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması, ÖSYM Yayınları, Ankara, 2000.
- [47] Turgut, M.F., Baykul, Y., Ölçekleme Teknikleri, ÖSYM Yayınları, Ankara, 1992.
- [48] Özgüven, İ.E., Bireyi Tanıma Teknikleri, PDREM Yayınları, Ankara, 1998.

- [49] Hottaman, D., Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Meslek Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1995.
- [50] Özer, D., Aktop, A., 2003, İlköğretim Öğrencileri İçin Hazırlanmış Bir Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeğinin Adaptasyonu. H.Ü. Spor Bilimleri Dergisi, 14 (2).
- [51] Pehlivan, Z., Beden eğitimi dersi için tutum ölçeği geliştirme. 5. Uluslararası Spor Bilimleri kongresi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 5-7 Kasım, 1998.
- [52] Pepe K., Kuru E., 2001, Spor Yapan ve Yapmayan Bayanların Sosyo-Ekonomik Seviyelerinin Araştırılması. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi; 21(3).
- [53] Şişko M., Demirhan G., 2002, İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi; 23.
- [54] Üzüm, H., Mirzeoğlu N., İnanç ve Tutumlarda Sporun Yeri ve Önemi. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Ankara; 10-11 Ekim: 491-497, 2003.
- [55] Koca C., Aşçı F.H., Demirhan G., 2005, Attitudes Toward Physical Education and Class Preferences of Turkish Adolescents in Terms of School Gender Composition. Adolescence; 40 (158).
- [56] Güllü, M., Korucu, G., İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitim Derslerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, 10-11 Haziran, Bursa: Burfaş Ofset Tesisleri, 2005.

- [57] Erkmn, G., Tekin, M., Taşın, Ö., Özel İlköğretim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Çeşitli Değişkenlere Göre Beden Eğitim Dersi Hakkındaki Tutum ve Görüşleri. 9. Uluslar Arası Spor Bilimleri Kongresi. 3-5 Kasım, Muğla Üniversitesi. Nobel Yayın Dağıtım. Muğla, 2006.
- [58] Yıldırım, A., Sivas İlinde Farklı Eğitim Düzeyindeki Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Saptanması. Yüksek Lisans. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, 2006.
- [59] Çetin, M., Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması (Kırşehir İl Örneği). Yüksek Lisans. Ankara: Gazi Üniversitesi, 2007.
- [60] Göktaş, Z., Arıkan, A.N., 2007, İlk ve Orta Öğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersinden Beklentilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi; 17 (1).
- [61] Güllü, M., Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.
- [62] Alpaslan, S., Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sergilediği Öğretim Davranışlarına Karşı Algıları ve Öğrencilerin Bu Derse Karşı Geliştirdikleri Tutumları. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu, 2008.
- [63] Çamlıca, C., Orta Öğretim Okullarında Okuyan Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersi Hakkındaki Düşünceleri Ve Beklentileri (Ankara Örneği). Yüksek Lisans. Konya: Selçuk Üniversitesi, 2008.

- [64] Balyan, M., İlköğretim 2.Kademe ve Ortaöğretim kurumlarındaki Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları, Sosyal Beceri ve Öz yeterlilik Düzeylerinin Karşılaştırılması. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Sporda Psiko Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yayınlanmış Doktora Tezi, 2009.
- [65] Taşgın Ö., Tekin M., 2009, Çeşitli Değişkenlere Göre İlköğretim Ve Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutum Ve Görüşleri. Kastamonu Eğitim Dergisi; 17 (2).
- [66] Aicinena S., 1991, The Teacher And Student Attitudes Toward Physical Education. The Physical Educator; 48 (1): 28-32.
- [67] Young, D.H., Haskell, W.İ., Taylor, C.B. and Fortmann, S.P., 1996, Effect of Community Health Education on Physical Activity Knowledge, Attitudes and Behavior. American Journal of Epidomiology. Vol. 144, no. 3: 264-74
- [68] Morey, R.K., Karp G.G., 1998, Why Do Some Students Who Are Good At Physical Education Dislike it SoMuch. Physical Educator; 55 (2).
- [69] Krouscas JA., 1999, Middle School Students' Attitudes Toward A Physical Education Program. Doctoral. Virginia: Virginia Tech University.
- [70] Chung, M and Philips, D.A., 2002, Attitude Toward Physical Education and Leisure- Time Exercise in High School Students. Physical Educator; 59 (3).
- [71] Sullivan, SC., 2003, Perceptions of Seventh and Eight Grade Girls Toward Coeducational Physical Education Classes in Five Middle Schools in East Tennessee. Doctoral. East Tennessee: East Tennessee State University.

- [72] Stelzer J. Attitudes Toward Physical Education: A Study of High School Students From Four Countries-Austria, Czech Republic, England, and USA [online]. [cited 2010 January 18]. Available from: URL: http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m0FCR/is_2_38/ai_n6124562 (2004).
- [73] Robazza, C., Bortali, L., Carrora, A. and Bertola, M., 2006, I Wouldn't Do It, It Looks Dangerous: Changing Students' Attitudes and Emotions in Physical Education. *Personality and Individual Differences*. Volume 41, September 2006, Pages.
- [74] Rajmund T., 2007, School Sports Clubs Members' Attitudes Towards Physical Education and Sport. *Journal of Human Kinetics*.; 17: 89-104.
- [75] Subramaniam, P. R. and Silverman, S. (2007). "Middle School Students' Attitudes Toward Physical Education. Elsevier". *Teaching and Teacher Education*. 23.
- [76] Liu W., Wang J and Xu F., 2008, Middle School Children's Attitudes Toward Physical Activity. *The Ichper•Sd (The International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport&Dance) Journal of Research*.; 3 (2).
- [77] Çepni, S., *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Trabzon, 2009.
- [78] Özkan, R., *Genel Lise Ve İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı Sporda Psiko Sosyal Alanlar Programı, Ankara, 2011.
- [79] Turğut, A., *9. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Karşı Tutumu İle Kinestetik, Mantıksal Ve İçsel Zekânın İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara, 2014.

- [80] Gürbüz, A., İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Muğla İl Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, 2011.
- [81] Altay, F., Özdemir, Z., “Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim 1. Kademesinde Öğrenim Gören 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması”. 9. Uluslar Arası Spor Bilimleri Kongresi. 3-5 Kasım, Muğla Üniversitesi. Nobel Yayın Dağıtım. Muğla, 2006.
- [82] Çelik, Z., Pular, A., 2011, Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi 25-27 Mayıs 2011, VAN/YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı.
- [83] Koca, C. ve Demirhan, G., 2004, An Examination Of High School Students' Attitudes Toward Physical Education With Regard To Sex And Sport Participation. Percept Motor Skill.
- [84] Akandere, M., Özyalvaç, N.T. ve Duman, S., 2010, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 24.
- [85] Koçak S., Hürmeriç I., (2006) Attitudes towards physical education classes of primary school students in Turkey. Perceptual&Motor Skills.
- [86] Kır, R., İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine Yönelik Tutum Ve Davranışları. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale, 2012.

- [87] Bulgu, N., Akcan, F., Spor Aktivitelerine Aktif Katılım: 15–19 Yaş Grubundaki Öğrenciler Üzerine Bir Çalışma. I. Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu Bildiriler Kitabı. 21–22 Mayıs. Gazi Üniversitesi. Türk Hava Kurumu Basımevi. Ankara, 2003.
- [88] Şirinkan, A., Şirinkan, S., Kaldırımcı, M., Çalışkan, E., Katkat, D., 2006, Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (BESYO) Öğrencilerinden Lisansı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Akademik Başarılarının Karşılaştırılması. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 8 (3).
- [89] İmamoğlu, C., Aktif Olarak Spor Yapan Ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Ankara, 2011.
- [90] Kangalgil, M., Hünük, D., Demirhan, G., Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Beden Eğitime İlişkin Tutumları. 10. ICHPER. SD& 8.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde sunuldu, Antalya, 2004.
- [91] Akandere, M., Baştuğ, G ve Akdoğan, Z., Erkek Maratoncularda Sosyal Çevre ve Ekonomik Durumun Spora Yönelmeye Etkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (22). Web:<http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/dergi/sayi22/ZZAKANDERE,%20Mevhibe%20vd..pdf> (2009).

7. EKLER

Ek-1: Kişisel Bilgi Formu

Sevgili öğrenciler vereceğiniz cevaplar bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır yardımlarınız için teşekkür ederim. Lütfen cevabınızı seçmiş olduğunuz şıkkın yanındaki parantez içine (X) işareti yazarak belirtiniz.

(Cem ERDEN Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı)

1. Okulunuzun adı .....
2. Cinsiyetiniz nedir? Erkek ( ) Kız ( )
3. Okuduğunuz sınıf? 5 ( ) 6 ( ) 7 ( ) 8 ( )
4. Annenizin öğrenim durumunu nedir? Okuryazar ( ) İlkokul veya ilköğretim mezunu ( ) Lise mezunu ( ) Üniversite mezunu ( )
5. Babanızın öğrenim durumunu nedir? Okuryazar ( ) İlkokul veya ilköğretim mezunu ( ) Lise mezunu ( ) Üniversite mezunu ( )
6. Okulunuzda veya bir kulüpte lisanslı sporcu musunuz? Evet ( ) Hayır ( )
7. Ailenizde spor yapan var mı? Evet ( ) Hayır ( )
8. Aileniz spor yapmanıza izin veriyor mu? Evet, ( ) Kısmen ( ) Hayır ( )

Ek 2: Anket ölçeği

TUTUMLAR		KATILMIYORUM	HİÇ	KATILMIYORUM	KISMEN	KATILYORUM	KATILYORUM	TAMAMEN
1	Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissiyle kapılıyorum.							
2	Beden eğitimi ve spor etkinliklerinde çok sıkılıyorum.							
3	Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daha çekinirim.							
4	Beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olmak için çaba sarfetmem.							
5	Beden eğitimi ve spor dersine diğer dersler gibi zorunda olduğum için katılıyorum.							
6	Beden eğitimi ve spora ilgili konuşmak çok zevklidir.							
7	Beden eğitimi ve spordan çok zevk aldığım için dersi özlemle beklerim.							
8	Beden eğitimi dersinde bu plana çıkmaktan sakınıyorum.							
9	Beden eğitimi dersinde işbirliği duygularımı geliştir.							
10	Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olmayı öğretir.							
11	Gelecekteki öğrencilik yaşamımda beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.							
12	Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanıyorum.							
13	Okul ders programlarına beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.							
14	Beden eğitimi ve spor uğraşının gelecek yaşamımda önemli yarar sağlayacağına inanıyorum.							
15	Okul ders programlarına her yılmda beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.							
16	Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.							
17	Beden eğitimi ve spor ile ilgili etkinliklerimin düzensiz ve demokrasatik yaşam davranışları kazandırdığına inanıyorum.							
18	Egzersiz ve spor yaparak serbest zamanlarımı daha iyi değerlendirildiğine inanıyorum.							
19	Beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle uğraşmanın zaman kaybı olduğuna inanıyorum.							
20	Serbest zamanlarımda egzersiz ve spor yapınak içinden gelmez.							
21	Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırıyorum.							
22	Beden eğitimi ve spora ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.							
23	Beden eğitim ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.							
24	Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önermem.							

EK 3:Anket Ölçeği İzin Belgesi

T.C.
KARS VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 91782061/604.01/4254458
Konu: Anket Çalışması

21/04/2015

VALİLİK MAKAMINA
KARS

Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı (Sağlık Eğitimi) Yüksek Lisans Öğrencisi Cem ERDEM tarafından "Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Karşı Tutumlarının İncelenmesi" konulu tez çalışmasında kullanılmak üzere ilimiz merkez ilçede bulunan ortaokullarda anket uygulama isteği Kafkas Üniversitesi Rektörlüğü Personel Dairesi Başkanlığı'nın 14/04/2015 tarihli ve 00002869 sayılı yazılarında belirtilmektedir.

İlgili anket formunu, Milli Eğitim Bakanlığı "Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzimleri" konulu 2012/13 nolu genelgesi gereğince oluşturulan komisyon tarafından incelenmiş olup, ilimiz merkez ilçedeki bulunan ortaokullarda 5.6.7. ve 8. sınıf öğrencilerine uygulanması ve sonucunun CD ortamında Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine teslim edilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Gökhan ALTUN
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
21/04/2015

AKİF PEKTAŞ
Vali a.
Vali Yardımcısı

21/04/2015
E-Posta ile Elektronik Anket
Aynı Hissesinde
22.1.04/2015

8. ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Cem ERDEN

Doğum Yeri: Kars

Doğum Tarihi: 22.04.1980

Medeni Hali: Bekar

Yabancı Dili: İngilizce

İletişim: 05066007952

Email: cem_unay@hotmail.com

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Kars Alparslan Lisesi 1995-1997

Lisans: Kafkas Üniversitesi Sarıkamış Beden Eğitimi ve
Spor Yüksekokulu 1999-2003

Yüksek Lisans: Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı Sağlık Eğitimi Programı 2013-2017

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl:

2007 yılında Afyon iline bağlı Çay ilçesinin Karacaören beldesinde çok programlı lisesin de meslek hayatıma başladım. 2008 yılından 2011 yılına kadar Kars'ın Susuz ilçesindeki Susuz 100. Yıl Yatılı Bölge Ortaokulun da görev yaptım. 2011-2015 yılları arasında Kars Merkez Şehit Albay İbrahim Karaoğlanoğlu Yatılı Bölge Ortaokulunda görev yaptım. 2016 yılında da Tekirdağ Muratlı ilçesine bağlı Talatpaşa ortaokulunda görevimi sürdürmekteyim.

SERTİFİKALAR

*The Special Olympics Seminar

*İlk Yardım Sertifikası

*YİBO'larda Ders Dışı Zamanların Etkili Değerlendirilmesi Semineri

*1. Kademe Satranç Antrenörlük Belgesi ve Satranç Hakemliği

*1. Kademe Hentbol Yardımcı Antrenör Belgesi

*1. Kademe Bocce Antrenör Belgesi